

Poloma: Kotindi Siosi pa:ta: titina: tapaeyeke wapee

¹ Koda:ma: ipika: hone pa:la:eki pitolo hata:
Ita: Yesu Ketisona: aposolo hali hano la:la:me.
I Poloma: make nika: kame Sosenisima: make
 dikana:ma: tapaasopa: wape doe.

² Iki Kotindi daoni pa:ta: haleme Koda:na: siosi
 wanda:hali pa:ta: wape polo pi doe. Koda:ma: ikita:
 ipika: yakopiki wanda:hali hamina: wi la:la:me.
Iki mo Yesu Ketiso yaapo ta:ma:ni pea hata:
 Koda:na:eki haleme wanda:hali pa:ta: loa:me. Ku-
 tupa mo kenke paeyao pa:ta: hata: nika: Tekehali
 make ika: Tekehali Yesu Ketisona: biki wi aleme
 wanda:hali make iki paeyao pa:ta: wape polo pi
 doe.

³ Nika: Apa: Koda:ma: pita: Tekehali Yesu Ketiso
 yaapoma: iki pa:ta: pa hameke a:ta:ma: homolo
 hata: ika: puki lopa:niawaena:e laa alopa:me.

*Ketiso yaapo ta:ma:ni pea hamono Koda:ma:niki
 epeala: ekimanu*

⁴ Koda:ma: iki pa:ta: mo Yesu Ketiso pa:ta: yama:
 pa a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki handolo hata:
Ima: ipiki pa:ta: keiyae pi lo halome.

⁵ Ikana:ma: Ketiso yaapo ta:ma:ni pea hata:
 ala:ta: ala:ta: paeyao ma: hamoko halememe. Pi
 alemeeki paeyao make hone witelemeeki paeyao
 make apa:taaso hata: paeyao na: hamoko hale-
 meme.

⁶⁻⁷ Hande Ketisona: pita: ikana:ma: wopu də̄gla
 miniki halememe. Kutupa ikana:ma: mo nika:

Tekehali Yesu Ketiso peneme yaena:yeke hande-teke hata: mo Koda:na: epeaasa:eki ma:nda: na mina:pa:lalememe.

⁸ Kutupa ame kini pua pea pa mo paelo pa:la: Natena: epena: kone Koda:ma: iki wopu daola haatiki puemena: la:tiki pu halieke. Koto mo nika: Tekehali Yesu Ketisona: Natena: iki pa:ta: eki hau ma:nda: na handa: wilieke loa:me.

⁹ Mo Yesu Ketiso nika: Tekehali yaapo ta:ma:ni puemena: yeke wi la:la: Koda:ma:ta: ipika: la: ula: pimanu na tunkuliki ota: pilieke. Ipiki pa:ta: hone tulaapa:peke ya:la:me.

Siosi wanda:hali ka:taalualu pea haemekeeki

¹⁰ Kametonuo. Nika: Tekehali Yesu Ketisona: bikina: ikana:ma: do haumanu puemena: do honke alome. Ka:ta: alualu pea na hake pi homekena: kake mandakena: wia hapa:peke. Kutupa make homeke hone wiata: homeke hau puluekema: iki paeyao ota: tunao hapa:peke.

¹¹ Kametitio. Iki pa:ta: Kolauna: tapakema: la kimieki loa:me. Paeyaoma: ape ape lo halememe leme ekina: loa:me.

¹² Ima:ta: do ekina: alome. Iki paeyao homeke homekema: la la pu alota: Ita: Polona: halie o Ita: Apolosina: halie o Ita: Pidana: halie o Ita: Ketisona: halie laa la alualu pitelememe.

¹³ Ketisota: tunkula: alualu pea halemekea. Mo hande a:ka:tei wape piki tina: iki pa:ta: Polo mea pua endiaemekepe. Polona: bikina: bapitaisi pimipe.

¹⁴ Iki paeyao bapitaisi na puake pa Kitisipusi pita: Kaiasi yaapo homeke peaowa: ekina: Koda: pa:ta: keiyae pi alome.

¹⁵ Kutu pua: ekita: ma:nda:ma: Polona: bikina: I
bapitaisi peaeya:me laama:na:yeke loa:me.

¹⁶ Kutupa make mo hande Sitepanisi ipika: weki
wanda: ameļe iki bapitaisi peaowa:pate pa man-
dane wanda:hali bapitaisi peaowa: ekita: Ima:
hone na witolome.

¹⁷ Ketisoma: Ima: wanda:hali bapitaisi
pealuekema: na tapaeya:pate hande Pi Seliapo
walonoyeke tapaeya:me. Kutupa mo hande
a:ka:tei wape piki tina: Ketiso endiaeemeke ekina:
pi manu ula: wele pita:la: ekita: pa tunkulaama:na:
Ima:ta: hande Pi Seliapota: mo kenke haliwekima:
hone witeleme tupu: walonoyeke I na tapaeya:me.

*Ketisota: Koda:na: wele pita:la:eki pita: hone
wotu wita:la:eki yaapo*

¹⁸ Hoke hauna: alupulu pa:la: wanda:halima:ta:
hande a:ka:tei wape piki tina: endiaeemeke pi
pa:ta:ta: Pa ekie alempate pa Koda:ma: mea
da:taasa: wanda:halima:ta: do pi pa:ta:ta: Koda:na:
wele pita:la: ekie aloma:me.

¹⁹ Pa ekiupeke mo Baibolo buka pa:ta: do wape
pa:la:eki ula:me.

Mo hone wotu witeme haliwekina: hone wotu
witeme ekita: hoeyaalueke.

Kutupa mo wape pa:la:eki wotu handeleme hali-
wekina: handeleme ekimanu make tea:
nane mea wina: lolueke laa wape pa:la:me.

²⁰ Koto ekina: mo hande hone wotu witeme hali-
wekita: ekipape o mo hande wape pa:la:eki wopu
handeleme haliwekita: ekipape o do kenkena:
mo pi hotia:la:meeki wotu handeleme haliwekita:
ekipape. Koda:ma: walolota: Do kenkena: hone

wotu wita:la: ekita: Pa alee laa wala:leke handa loa:me.

²¹ Koda:ma: ipika: hone wotu wita:la: ekima:ta: do kenkena: hone wotu witeleme wanda:halima: ipiki handaapa:na: yeke sa:sə: piekeme. Kutupa mo wanda:halima: do nikana:ma: walo haloma: pi pa:ta: Pa ekie alemepate pa mo opiteleme wanda:halita: Koda:ma: mea da:taasa:me.

²² Mo Diu wanda:halima: Na hando haloma:eki handoma:ka:na:ta: kota: opulumeke laa alememe. Kutupa hande Kitiki wanda:halima:ta: hone wotu witemeeki weitelememe.

²³ Kutu pelemepateta: nikana:ma: hande a:ka:tei wape piki tina: Ketiso endiaemekeme laa pi walo haloma:me. Do waloma: pina:ta: mo Diu wanda:halima:ta: ya handa:olu bepi pu halememe. Kutupa mo Kitiki wanda:halima:ta: Pa ekie lo halememe.

²⁴ Koto lo halemepate pa mo hande Koda:ma: wi la ma:la: Diu wanda:hali make Diendaili wanda:hali make koto wanda:halima: do pina: Ketisota: Koda:na: wele pita:la:eki pita: hone wotu wita:la:eki yaapo hala:me lo haloma:me.

²⁵ Koto ekina: kenke haliwekima:ta: Koda:na: hone wotu wita:la:eki manuta: Pa ekie alemepate pa Koda:ma: ipika: hone wita:la: ekima:ta: mo kenke haliwekina:eki lu ankulala:me. Kutupa make mo kenke haliwekima:ta: Koda:na: wele pita:la: ekita: damako pupa ula: ekie alemepate pa mo Koda:na: wele pita:la: ekima:ta: mo kenke haliwekina:eki lu ankulala:me.

²⁶ Kametitio. Koda:ma: iki wi lea: dina:ta: ika: haeme ekita: hone wia:pa:peke. Mo kenke haliwekima: handeleme ekina:ta: ikita: pa peao paeyao hone wopu wiki haliweki na haememe.

²⁷ Koda:ma: mo hone wotu wiki haliweki yaala: mea peaaluekema: ika: pa pi aleme ekimanu ipikana:ma: ka:na: hone wia miekeme. Kutupa make mo hamoko haliweki yaala: mea peaaluekema: mo ikana:ma: damakopiki ekie alemeeki kone ipikana:ma: ka:na: hone wia miekeme.

²⁸ Koda:ma:ta: mo kenke wanda:halina: tumiki haumanu hoeyaaluekema: ikana:ma: handa:niaasemeeki make pa alemanue laa hone witelemeeki make ipikana:ma: ka:na: hone wia miekeme.

²⁹ Koto mo hali homeke a:nda:ma: Koda:na: leke popelekena: hata: ipika: hakoko na lina:yeke Koda:ma: kutu piekeme.

³⁰ Koda:ma: iki mea Yesu Ketiso yaapo ta:ma:ni peala:me. Kutupa ipikana:ma: Ketisota: nika: hone wopu wita:la:eki haena: la:la:me. Kutupa make Ketisoma: nikita: Koda: yaapo tikitiki yao hamono laata: nikita: yakopiki wanda:hali hamono la:la:me. Kutupa ipikana:ma: make niki pa ka:la:pa: tapaala:me.

³¹ Kutu pieke handaa mo Baibolo bukana: wape pa:la: pea:pekeeki ma:nda: dupa Hali epima: hakoko luekema: hone wia:ka:na:ta: Tekehali: peaala: ekimanu hone witolo hata: ipika: hakoko lia:peke yelieke wape pa:la:me.

2

Ketisota: a:ka:tei wape pikti: tina: tamendiao hayeke pi

¹ Ya kametitio. Iki pa:ta: mo Koda:na: a:mbao ula: ota: pi waluekema: epoa: dina:ta: mo yaka

waloa: pi make yaka hone witoloeki make mo
wanda:halima: pa ana:na: opua:peke ya:la: pi kone
waloa:me.

² Kutupa iki ame^{le} hata: hone dupa ua:me. Mo
ala:ta: ala:ta: paeyao hone yonka:laaso hata: pa mo
Yesu Ketiso pita: mo hande ipiki a:ka:tei wape piki
tina: endiaemekeeki yaapo homeke waluekema:
hone witolo hata: haowa:me.

³ Kutupa make iki pa:ta: epoa: dina:ta: damako
pupa wia paala:ma: homolo hata: puki la:ma:
la:ma: tonka:na: pia:me.

⁴ Kutupa Ima:ta: pi walolo hata: mo hone
wopu witeme kenke haliwekima: aleme tupu:
pi hokulu hokulu na loa:pate pa mo Koda:na:
Sipitidima: mo ipika: wele wopupiki honkopu
peneme yaena:yeke waloa:me.

⁵ Koto ekina: ika: hone tulaaleme ekita: pa mo
kenke halina: hone wotu witemeeki opitolo hata:
na tulaalemepate pa mo Koda:na: wele pita:la:
ekina: kone hone tulaalememe.

Koda:na: hone wotu wita:la:eki

⁶ Koto pa:la:pate pa mo Koda:na: pina: keileke
haleme wanda:halo pa:ta: Ima:ta: hone wotu witolo
hata: pi walo halopate pa do kenkena: hone wotu
wita:la: ekimanu na lo halome. Do kenkena:
kilu tombuao haleme haliwekina:eki pa:ta: make
loa:me. Koto haliwekina: kilu tombuaasa: ekina:
natemanu paelieke.

⁷ Kutu pilia:pate Ima: hande hone wotu
witolo hata: lo halo ekita: mo Koda:na: hone
wotu wita:la:eki kone alopate pa do kenkena:
wanda:halo pa:ta:pa panka: ala: ekie. Amba: do
kenke ala:ta: ala:ta: paeyao ai na wepiki hata: kone

Koda:ma: mo ipika: paa pa:la: ekita: niki handa: mea poluekema: do hande hone wotu wita:la: ekita: ipikana:ma: amba: hone wiekeme.

⁸ Do kenke kilu tombuao haleme haliwekima:ta: do hone wotu wita:la: ekita: na handemekeme. Handemeka:na: yoluta: hande paa piki Tekehalita: mo a:ka:tei wape piki tina: na endiaalo pimime.

⁹ Koto pa:la:pate hande Baibolo bukana: wape pa:la: tupata:

Wanda:hali homeke a:nda:ma: na handekee ki make na opiekee ki make honema: na nim-inae yekee ki make kotoeki kone Koda:ma: mo ipiki pa:ta: pukima: homa:la: wanda:hali pa:ta: peaeyekeme laa wape pa:la:me.

¹⁰ Koto ekina: koto ekimanu kone Koda:ma:ta: niki pa:ta: ipika: Sipitidima: peneme yaena: la:la:me. Mo Sipitidima: ala:ta: ala:ta: paeyao akolopa mu tia pominolo hata: Koda:na: ka:na: honema: a:mbao ula: ekimanu kone handa: wita:la:me.

¹¹ Hali homekema: hali ma:nda:na: wita:la: hone na handa:la:pate pa mo somena: hone teke pa:ta: wita:la: hone manuta: ipika: temoko homekema: kone hando hala:me. Koto tupu: kone Koda:na: Sipitidima:ta: mo Koda:na: pita:la:eki paeyao hando hala:me.

¹² Koda:ma:ta: do kenkena: hau pita:la:eki handomono na la:la:pate ipikana:ma: amba: ka:la: alemanu paeyao handomonoyeke ipika: Sipitidi kone amba: ka:la:me.

¹³ Koto ekina: hande Sipitidi meleme wanda:hali pa:ta: Koda:na: ota: pimanu walolo hata: nikana:ma: do kenkena: hone wotu wiki

haliwekima: wala:la:eki na waloma:pate pa mo
Sipitidima: wala:la:eki wala:tiki pu haloma:me.

¹⁴ Koto poloma:pate hande Sipitidi na ma:la:
some epita: mo hande Koda:na: Sipitidima: pa
kita:la: alemanu na mia:peke ya:la:me. Kutupiki
somenta: hande Koda:na: Sipitidima: pa kita:la: ale-
manu na minolo hata: yalo Pa ekie laa hone na u
hala:me.

¹⁵ Mo Koda:na: Sipitidi ma:la: somenta: mo
piteme hau paeyao hando ka:pa:la:peke ya:la:pate
pa ma:nda:ma: ipika: pita:la: ekita: hando
ka:pa:la:peke na ya:la:me.

¹⁶ Hande Baibolo bukana: wape pa:la: ekita:
dupa
Tekehalina: hone wita:la:eki hali epima:
handala:pe. Hali epima: ipiki pa:ta: Doeki
pie laa lapeke ya:la:pe laa wape pa:la:me.
Koto pa:la:pate nikana:ma: witoloma: honeta: Ketisoma:
wita:la: tupa: kone witoloma:me.

3

Koda:na: e pokaasa: haliweki

¹ Koto pa:la:pate ya kametitio. Ima: ikita:
mo Holi Sipitidi meleme wanda:hali pa:ta: lo
haloma:tupa: ana: na pa:leke handaa pa mo kenke
wanda:hali haememe o mo Ketisona: panake weki
wandikisunu haememe laa hone witolo hata: Ima:
iki pa:ta: pi waloa:me.

² Koto ekina: ikana:ma: takalake nemanu
napeke na ya:la: ekina: andu kone kua:me. Kutupa
ame do make ikita: pa kenke wanda:hali leke
haleme ekina: takalake ne manuta: pa napeke na
ya:la:me.

³ Ikana:ma: ne tunkula:la: haumanu make ape ala: ekimanu make kutupiki haumanu piteleme ekita: mo kenke wanda:halima: pu haleme tup: kone pitelememe.

⁴ Hali homeke ma:nda:ma: alota: Ita: Polona: hali halome la ala:pate hali ma:nda:ma: Ita: Apolosina: hali halome la lea:ka:na:ta: kota: koto lo haleme ekima:ta: ikana:ma: kenke hau na pitelemepe.

⁵ Kota: Apolosita: epi ya:ka:ta:pe. I Polo make epi ya:ka:ta:pe. Diki telipina: Koda:na: e pokaasopa: hali yaapo hata: mo pitolopa: ekina:ta: ikana:ma: Koda: pa:ta: hone tulaalememe. Tekehalima: diki pa:ta: ta:ta: ta:ta:piki e telipaleke handaa pokaa-sopa:me.

⁶ Ita: wae noka:polo hali haowa:me. Kutupa Apolosima:ta: mo ikali naa hala:la: hali haya:me. Dikita: kutu pupa:pate opaake hauta: Koda:ma: piekeme.

⁷ Wae noka:pa:la: hali make ikali naa hala:la: hali make ipilikita: biki dia:ya:la:pate hande wae ale opaake hauta: Koda:ma: peaasa: ekina: ipika: biki tieke ula:me.

⁸ Kutupa wae noka:pa:la: hali make ikali naa hala:la: hali make ta:ta: na pa:la:pate ipilikana:ma: Koda:na: e pokaasepe ekita: yenki make ana:na: kone milipipikie.

⁹ Dikita: mandake pa:ta: hata: Koda:na: e pokaa-soma: haliweki halopa:me. Kutupa ikita: Koda:na: e kone halememe.

Kutupa ikita: Koda:na: da make halememe.

¹⁰ Koda:na: pa a:ta:ma: homa kita:la:eki meata: Ima:ta: mo da a:eta:la: ekina: hone wotu wiki kapenda you hali hata: pinki amba: nokopolome.

Kutupa hali ma:nda:ma: da a:eluekema: mo pinkimanu manda a:eta:la:me. Koto pa:la:pate mo da a:eta:la: hali ma:nda: epima:ta: wotu handeteke hata: a:eya:ka:na:ta: kota: pa ana: pilieke.

¹¹ Do alo pita: do ekina:yeke loa:me. Mo hande da pinkimanu nokopa:la: ekita: Koda:ma: Yesu Ketiso homeke amba: mea haena: la:la:me. Kutupa mandane pinki manuta: noka:pea:peke na ya:la:me.

¹² Kutupa mo hande pinkimanu manda da a:eluekema: mandane haliwekima:ta: koloma: make silipama: make yenki tieke toopima: make a:elimikie. Kutupa mandane haliwekima:ta: tima: make yenki katakema: make liki manuma: make da a:elimikie.

¹³ Kutu pilimipate pa mo hande pi yokaaalu pulu pa:la: Nate epea:ka:na:ta: kota: mo da a:eleme haliweki paeyaona: a:eleme hau manuta: peneme yaalieke. Koto Natena:ta: mo ti tala: ekima: kone ipilieke. Kutupa haliweki paeyaoma: a:elemeeki manuta: mo hande ti tolo pa:la: ekima: kone ta handilieke.

¹⁴ Hali ma:nda:ma: mo hande pinki manda a:ela:eki na teke paa hao haya:ka:na:ta: kota: koto da a:eta:la: someta: epeke yenki milieke.

¹⁵ Kutu piliepate pa mo hali ma:nda:na: a:ela: ekita: to paeya:ka:na:ta: kota: ipika: a:ela:eki paeyao alupalieke. Hande a:eyeke someta: na alupiki da:taa haliepate pa ti tala:eki pa:ta: kone pindi pita:la: hali leke da:taa halieke.

¹⁶ Ikita: Koda:na: yakopiki da hamina:ta: kutupa Koda:na: Sipitidi iki tukiki pa:ta: amba: pitaala:eki make ikana:ma: hone na witelemepe.

¹⁷ Hali ma:nda: a:nda:ma: Koda:na: yakopiki da hoeyaea:ka:na:ta: kota: Koda:ma: koto hali hoeyaalieke. Koda:na: data: yakopiki da ya:leke handa loa:me. Kutupa iki kone ipika: yakopiki da halememe.

¹⁸ Ikana:ma: iki kone na makeaapa:peke. Iki ame^{le} hali homeke a:nda:ma: tiaota: kenke haliwekima: hone witeleme tupu: alota: Ita: hone wotu ulu hali halome laa lea:ka:na:ta: kota: koto halima:ta: mo ota: hone wotu wita:la:eki handa: uluekema: Ita: hone na wiki hali halome laa amba:la lapeke aleo.

¹⁹ Ima: do alo pita: do ekina:yeke loa:me. Kenke haliwekina: hone wopu witelemeeki manuta: Koda:ma: handaata: hone na wiki pa ekie laa lelieke. Mo Baibolona: wape pa:la:eki dupa.

Koda:ma: mo kenkena: hone wotu witeleme haliwekita: ika: hone wotu witelemeeki manuma:ta: iki kone hona: meao tamina: lelieke laa la:la:me.

²⁰ Kutupa mo Baibolona: wape pa:la:eki ma:nda: dupa.

Kenke haliwekina: hone wopu witelemeeki manuta: Tekehali^{ma}: handa alota: Pa alemanu witelememe laa la:la:me wape pa:la:me.

²¹ Koto ekina: ma:nda:ma: mo kenke haliwekima: hone wia piteleme ekimanu handolo hata: ika: pi laapeke na ya:la:me. Pa ekipeke mo ala:ta: ala:ta: paeyaota: mo Ketiso tapake ika:eki ya:leke handa loa:me.

²² Polo make Apolosi make Pida make do kenke paeyao make mo da:ta:la:eki pita: homa:la:eki yaapo make ame do pita:la:eki make wetepe

pulu pa:la:eki make do ekimanu paeyao ika:eki
 ya:la:pate
²³ ikita: Ketisona:ekie. Kutupa Ketisota:
 Koda:na:eki hala:me.

4

Ketisona: aposolo haliweki

¹ Ikana:ma: niki pa:ta: hone witolo hata: hone
 dupa wia:pa:peke. Ikita: Ketisona: e pokaasoma:
 haliweki hata:ta: mo hande Koda:na: a:mbao ula:
 haumanu handeteke haleme haliwekie laa hone
 wia:pa:peke.

² Mo e poka:la: haliweki paeyao pa:ta:ta: hau
 pitelemeeki homeke homeke weiyu haleme
 ekita: dupa. Ika: teke halina: pita: na tunkuliki
 ipikana:ma: ala:eki paeyao opua piteleme ekina:
 weiyu halememe.

³ Kutu pita:la: ekina: ikana:ma: make mandane
 haliwekima: make Ima: polo ekina: pi yokaalu
 pimika:na:ta: kota: Ima: hone witolo koto ekita:
 aleta: ma:nda: dia:me hone witolome. Pa I pa:ta:
 make yaka ekina: make Ima: ya kone pi yokaalu
 puluekema: hone na witolome.

⁴ I pa:ta: eki a:nda: na handolopate pa koto
 ekima:ta: Ima:ta: Epeke halie pi lapeke ana: na
 pa:la:me. Pa eki peke yaka hauna: pi yokaalu
 pea:peke halita: mo Tekehali homekee.

⁵ Koto ekina: mo Tekehalina: pi yokaalu
 pulu pa:la: Nate epena:yeke handeteke hata:ta:
 ikana:ma: ma:nda:na:eki amba:la pi yokaalu
 na peke pa handeteke hapa:peke. Tekehalima:
 epena: yu wia hapa:peke. Ipikana:ma: mo timba:
 lekeeki pa:ta: a:mbao ula:eki paeyota: paana: mea

wilieke. Kutupa wanda:halima: puki nane panka:ula: honemanu ipikana:ma: peneme yaalieke. Koto dina:ta: Koda:ma: wanda:hali paeyaoma:pimi ekina: yenkita: ana:na: mea:peke ekimanu handolo hata: ikina: pi la wilieke.

6 Kametitio. Do wape pitolo pi paeyaota: mo Apolosi diki pa:ta: hone witolo hata: pua:me. Dikana:ma: pitolopa: hau manuna: wape polo ekita: ikana:ma: hone witolo hata: mo Baibolo bukana: wala:la: tupu: lombei peaama:na:yeke pua:me. Koto ekina: ikana:ma: ma:nda:na: biki mea a:meiyaaso hata: ma:nda:na: biki lu minini-aasemeeki na pea:pa:peke.

7 Neketa: wanda:hali ankulao tieke halena: epima: mea haena: la:la:pe. Naka: wia haleeki paeyaota: Koda:ma: na kia:pe. Koto pa:la:eki ya:ka:na:ta: kota: nakana:ma:ta: ya kone poloma:ala: halima: laata: naka: biki kone ekipeke mea a:meiyaasepe.

8 Ikana:ma: mea:peke ya:la: ale manuta: amba: melememe. Ikita: hamoko haliweki amba: halememe. Ikita: mo kini haliweki leke hata: ika:kilu tombuao hala:eki pa:ta: halemepate pa nikita: yonka:lao pelememe. A:ta:e. Yaka hone pa:la:ekita: iki ota: kini haliweki hamina: alome. Kuntu pu haemeka:na:ta: kota: niki make iki ame^{le} kini haliweki halumeke.

9 Pate ya honema:ta: Koda:ma: ipika: aposolo haliweki nikita: ota: hoki nane hamono la:la:me. Nikita: mo homaapeke ya:la: haliwekima: handele tupu: mo kenke wanda:hali paeyaona: leke popeleke nane make mo enisolo tapakena: leke popelekena: make ota: mo telepo la:tiaasa:

hama tukikina: homaapeke ya:la: haliweki tup: haloma:eki handelememe.

¹⁰ Ketisona: biki daeyaena: loluekema: nikita: hone na wiki haliweki haloma:pate ikita: Ketisona: hauna: hone wotu wilimi haliweki halememe. Nikita: honkopu na haloma:pate ikita: honkopu wotu halememe. Ika: biki laasemepate pa niki pa:ta: biki na ula: haliwekie la alememe.

¹¹ Amba: make ame make nikita: ne ikali tea:ma: homa:tiki pu hata: mo dau make wotu dia:ya:la: haliweki haloma:me. Haliwekima: niki pa litolo ombu haena: make kutupa ota: nika: da pa:ta: na hake pa pominolo hata:ta:

¹² nika: kikima: kone mo ka:nda:piki e wotu poka:tiki pu haloma:me. Kutupa niki kitaaseme wanda:hali pa:ta: epeke wamopiki pima: kone epeaasoma:me. Tanda pita:la: haumanu ku halemeeki make pa meatiao pu haloma:me.

¹³ Niki laaseme wanda:hali pa:ta: make epeke pimanu lo hombo peaasoma:me. Nikita: do kenkena: ne sambe baasa: ale manuma: handoloma:me. Kutupa amba: make ame make nikita: do kenke wanda:halina: hai talal:a: ekima: handoloma:me.

¹⁴ Iki pa:ta: Ima: do wape polo ekita: iki yaala:ma: homaaluekema: na pua:me. Pate ikita: yaka weki wandiki leke haleme ekina: ika: hone tikitiki yaluekema: pua:me.

¹⁵ Ika: Ketiso haleme ekina: pi wala:la: haliwekita: mo 10 daosenimanu mea haena: lemeka:na:ta: epolo pa:la:pate pa ika: apa:ta: homekee. Ika: Yesu Ketiso pa:ta: haleme ekina: Ita: ika: apa: halome. Koto mo Pi Seliaapo iki pa:ta: mea epolo ekina: loa:me.

16 Koto ekina: iki pa:ta: dupa:pe laa Ima: honke tieke alome. Ima: pitoloeki moka:la hata: kone pipe la alome.

17 Koto ekina:yeke hande Timodita: iki pa:ta: tapaasome. Ipi kita: yaka pukima: homolo weki hata:ta: ipika: Ketiso hala:eki make ota:eki hala:me. Ima: Ketiso hata: hau pu haloeki make mo siosi paeyaona: wanda:hali paeyao pa:ta: walo haloeki make Timodima: ika: hone paa u tiaalieke.

18 Iki ameļe mandane haliwekima:ta: Polota: paa na ipilieke laa hone witolo hata: Nika: kone ana: pa:la:me laa hone wia halememe.

19 Pate Tekehaima: hone pia:ka:na:ta: Ima: iki pa:ta: koto kone paa ipulueke. Paa epoa:ka:na:ta: mo hande Niki kone ana: pa:la:me aleme haliwekina: pa alemeeki manuta: hone na wiki ika: ota: ana:na: pea:pekeeki manuta: pa a:pa handa weilueke.

20 Do ekina:yeke loa:me. Koda:na: Kilu Tombuao Hala: ekita: pa pima: ala:eki dia:pate ota: wele pita:la:eki homekeee.

21 Do hone pa:la:eki yaapota: handoeki hone pelemepe. Iki tikitiki yaluekema: tolo mea mina eponope o yopu hata:ta: pukima: homolo hata: eponope.

5

Loke hoeyaeyeke hauta: Siosi wanda:hali pa:ta: wiekeeki

1 Hali ma:nda:na: wanda: hoeyaasa: hau iki ameļe ula: ekita: amba: opolome. Kutupa mo kutu piki hauta: mo pi na miki wanda:halima: make na pu haleme hau kone pa:la:me. Hande hauta:

dupa. Hali ma:nda:ma: ipika: atekena: wanda: kone ma:la: ekina: loa:me.

² Kutu pa:la:pate ikana:ma: alota: Niki kone ana: pa:la:me la aleme ekita: ekipa alemepe. Epeke ekita: ikana:ma: kutupiki hauna: yaala:ma: homolo hata: e lapa:peke aleo. Kutupa mo hande hau pieke halita: ika: mombelemeeki mina:pa:lao yoka:pa:peke aleo.

³ Ita: yaka loke haota: da ma:nda: nane papate halopate yaka temokoma:ta: iki ame^{le} hala:me. Koto ekina: iki ame^{le} mandake hata: lolo pua: tupa: Ima:ta: Tekehali Yesu ipika:bikina: mo hande pamba: na piki hau pieke hali pa:ta: pi amba: loa:me.

⁴ Iki mombela hamina: I make ya temoko kone iki ame^{le} hamina: laata: mo Tekehali Yesuna: wele pita:la:eki niki paeyao pa:ta: ta^lolo haena:ta: nikana:ma:

⁵ hande Tekehalinga: epolo pa:la: Natena: mo halina: temoko da:taena:yeke ameta: ipika: loke hoeyaena:yeke Sadani pa:ta: halomana: alome.

⁶ Ikana:ma: Niki kone ana: pa:la:me la aleme ekita: popeke na piki pi alememe. Hande opeleme lo halemeeki ma:nda: dupa. Mo pombei yaasa: yisitita: hosiki alesikima: kone palaowa paeyao pombei yao hala:me laa lo halememe.

⁷ Koto ekina: ikana:ma: iki kone ota: wamo pea haluekema: do amba: wieke hoke hauna: pombei yaasa: yisitita: ota: yoka: mea baapa:peke. Kutu pimika:na:ta: ikita: pombei na yaake panake palaowama: handilimikie. Kutu pikieki ame do pelememe. Pa ekipeke Ketisota: nika: Lombei Pupa Yapeekeeki ma:na:siki leke amba: lia haleeke

ekina: nika: Lombei Pupa Yapeeke ekina: ne pambaaalo poloma:eki ame do ana:na: ula:me.

⁸ Koto ekina: nikana:ma: hande nika: Lombei Pupa Yapeeke ekina: ne pambuluekema: hande amba: pombei yaala: hoke hau pita:la: ekimanu pita: hoeyaapeke ekimanu yaapona: yisiti ula: palaowa na mumana: pea:pa:peke. Pate mo hande na pombei yaake palaowa mumana: pea:pa:peke aleo. Koto palaowata: ota:eki yalo hokeeki taapuna: dia:me.

⁹ Amba: iki pa:ta: tapaowa: wape pa:ta:ta: mo tooli ka:taaseme wanda:hali ame^{le} na hapa:peke laa loa:me.

¹⁰ Koto loa: ekita: hande pi na miki hata: tooli ka:taaseme wanda:hali make o mo pi ula: ekimanu yambeleme wanda:hali make o toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: panda: puniaaseme wanda:hali make hande pita:koto wanda:hali pa:ta: na loa:me. Koto wanda:hali ame^{le} na haluekema: yeke ikana:ma: do kenke ai mina:pa:lapeke ya:la:me.

¹¹ Ima: loa: ekita: do ekina: yeke loa:me. Hali ma:nda:ma: iki pa:ta: alota: Ita: ika: Ketiso kamee la ala:pate ipikana:ma: tooli ka:taasa: hau o honu:make hau o toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: panda: puniaasa: hau o pi la la pita:la: hau o hoke ikali naa keaasa: hau o pi ula: ekimanu yamba:la:la: hau pa pulu ombu haya:ka:na:ta: kota: kutupiki hali ame^{le} na hapa:peke loa:me. Kutu piki hali ame^{le} mandake pa:ta: pua pita: kone ne na napa:peke.

¹² Pate pi na miki hama: nane haleme wanda:halima: pi yokaluu pea:peke ekita: yaka e dia:me. Koda: homekema: koto wanda:halina: pi yokaluu pea:alieke. Kutu pulu pa:la:pate

pa ikana:ma: ota: pea:peke ekita: mo siosi
wanda:halina: pi yokaalu peaapeke ya:la:me.

¹³ Hande Baibolo bukana: wape pa:la: pi
ma:nda:ta: dupa. Hande hoke halita: ika:
mombeleme pa:ta: na pitina: leke pa yokaa ta:ta:
haena: lapa:peke laa wape pa:la:me.

6

*Ketiso kame titima: ika: kone pi yokaaluna:
hatuku pemekeeki*

¹ Iki ameļe hali homeke ma:nda:ma:ta: ipika:
Ketiso yankeeke pa:ta: eki a:nda: pa:la:eki handaata:
kota: Koda:na: wanda:hali ameļe hata: na epeaake
pa mo pi na miki pi yokaalu handeteke haleme
haliweki pa:ta: pua lea:ka:na:ta: kota: yaala:ma: na
homiliepe.

² Koda:na: wanda:hali nikana:ma:ta: mo kenke
wanda:hali paeyaona: pi yokaalu pulu poloma:
ekita: hone na witelemepe. Mo kenke wanda:hali
paeyaona:eki pea:pa:peke yea:ka:na:ta: kota: mo
iki ameļe opolo pa hosikieki manuta: ikana:ma: pi
yokaalu pea:peke na ya:la:pe.

³ Nikana:ma:ta: mo enisolo titina: pi yokaalu
pulu poloma:eki make hone na witelemepe. Kutu
pulu poloma: ekina: nikana:ma: do kenkena:
haloma:eki manuna: kone ana:na: pi yokaalu
pea:peke ya:la:me laa loa:me.

⁴ Koto ekina: mo hande haumanu iki tukikina:
opolo epea:ka:na:ta: kota: ikana:ma: mo pi na miki
wanda:hali pa:ta: mea pelimikipe.

⁵ Do alo pita: iki yaala:ma: homaaluekema:
loa:me. Iki pa:ta:ta: epeke hone wita:la: hali

homeke ma:nda: na hala:pe. Kutu piki halima:ta: mo Ketiso hameke yaapona: pi yokaalu pitelepeeki epeaapeke na ya:la:pe.

⁶ Koto hau na piki pa Ketiso hali ma:nda:ma: ipika: Ketiso yankeeke kone pi yokaaluna: mea puta: pa mo pi na miki haliwekima: kone ipilika: pi yokaalu peaena: la:la:me.

⁷ Ikana:ma: pa iki kone pi yokaalu puluekema: mea pulimieki manuta: kota: iki ota: lopa halememe laa peneme yaasa:me. Mo iki hoeya: pa:la:eki manuta: pa wina: paapa:peke alee. Kutupa mo pake nala: ekimanu make pa wina: paapa:peke alee.

⁸ Kutu pea:peke ya:la:pate pa ikana:ma: na piki ika: kone hoeya alualu pea pake naa alualu pea ika: yankeketiti pa:ta: kone pitelememe.

⁹ Hande hoke hau pu haleme wanda:halima: Koda:na: Kilu Tombua Hala: ekina: pua:peke na ya:la: ekita: hone na witelemepe. Ika: kone na makeaapa:peke. Mo wanda:halina: loke hoeyao haleme wanda:hali make toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: panda: puniao haleme wanda:hali make tooli ka:tao haleme wanda:hali make mo wanda: pa:ta: pita:la:eki hali ma:nda: pa:ta: kone pu haleme haliweki make kutupu haleme wanda:weki make

¹⁰ mo pake no haleme wanda:hali make pasa:tei hau pu haleme wanda:hali make kutupa hoke ikali naa keao haleme wanda:hali make pi la la pu haleme wanda:hali make dupiki hau pu haleme wanda:hali homeke a:nda: ota: Koda:na: Kilu Tombua Hala:eki pa:ta: na pelieke.

¹¹ Iki pa:ta: mandane wanda:halita: kutupiki

wanda:hali haemepate pa Koda:ma: ika: hoke hau-manu tanda: pea haena: yeke handa ameta: wamo pea halememe. Ameta: Koda:ma: iki talopo mea hamina: la:la:me. Kutupa ame ikita: Koda: pa:ta: tikitiki yao hamina: la:la:me. Kutupiki hauta: mo Tekehali Yesu Ketiso pita: nika: Koda:na: Sipitidi yaapoma: peaala:me.

*Ika: loke manuma:ta: Koda:na: biki mea
ameiyaapekeeki*

¹² Hali homeke a:nda:ma: alota: Ima:ta: ya hone pa:la: hau paeyao pea:peke ya:la:me laa leliepate pa mo hau paeyao pitoloma:eki manuma:ta: niki epeaapeke na ya:la:me. Ima:ta: hau paeyao pea:peke ya:la:me laa lapeke ya:la:pate pa mo hau homeke a:nda: pitolo ekima: Ita: pa hameke e pokaasa: hali leke hano lena: ota: na lolueke laa loa:me.

¹³ Hali ma:nda:ma: alota: Ne nala: ekita: welekena: ekie laata: Pa mo weleke make ne muluekema: hala:me laa lelie ekita: ota: ya:la:pate koto ale yaapo telipina: homeke dina: Koda:ma: paeyaaalieke. Kutu pulu pa:la: ekina: yeke homekema: ipika: lokema:ta: ta:ta:na: loke hoeyaaluekema: na hake pa mo Tekehalinga: e pokaaluekema: pa:la:me. Kutupa make mo Tekehalinga:ta: nika: lokemanu handeteke haluekema: hala:me.

¹⁴ Koda:ma: mo Tekehalinga: ota: homa:la:eki pa:ta: kone mea tiaeyeke ekina: kota: niki make ipika: wele pita:la: ekima: koto tupu: kone mea tiaalieke.

¹⁵ Ika: loke manuta: Ketiso pa:ta: tunao hata: ipika:eki kone halemeeki hone na witelemepe. Kota: Ima: mo Ketisona: loke pa:ta: tunao hala:

hali hata: yaka loke yoka: meata: mo mani muluekema: hone wita:la: wandiki ma:nda:na: loke yaapo apa:taena: loa:ka:na:ta: ana: piliepe. Ota: dia:me.

¹⁶ Hali epima:ta: mo mani muluekema: hone wita:la: wandiki yaapo apa:tao hala: ekita: kota: ipilikita: homeke loke kone hala: ekita: hone na witelemepe. Koto mo Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: dupa. Hande yaapota: homeke loke kone halipipikie laa wape pa:la:me.

¹⁷ Kutu pita:la:pate hali epima: Tekehali pa:ta: ta:ma:ni pea haya:ka:na:ta: kota: ipilika: temokota: homeke kone halipipikie.

¹⁸ Ta:ta:na: loke hoeyaasa: hau manuta: ota: na wataake nindi pea hapa:peke. Mandane hoke hau pita:la: ekimanu paeyaota: loke hama: nane pita:la:pate hali epima: ta:ta:na: loke hoeyaasa: haumanu pia:ka:na:ta: kota: ipika: loke pa:ta: kone hoke hau peaasa:me

¹⁹ Ika: lokemanu tukiki pa:ta:ta: mo Holi Sipitidi pitina: ipika: yakopiki da haleme ekita: hone na witelemepe. Kutupa mo Holi Sipitidi pila: ekita: Koda:ma: iki pa:ta: kita:la: ekita: hone na witelemepe. Ikita: ika:eki dia:me. Koda:na:eki haleme:me.

²⁰ Ipika:eki kone hamina:yeke ipikana:ma: ikita: yenki tiekema: amba: hamba:la:me. Koto pa:la: ekina: ika: loke manuma: Koda:na: biki mea a:meiyaena: alo hata: handeteke hapa:peke.

¹ Ikana:ma: hande tapaeme wapena: lota: pimi ekina: hombo peaaso pita: dupa. Hali ma:nda:ma: wanda: na miki pa haya:ka:na:ta: epeke pita:la:pate

² hande wanda:halina:loke hoeyaasa:haumanu wotu ya:leke handaata: halima: ipika: wanda: mina:la:eki make wanda:ma: halina: da pula:eki make kutu pita:la:hauta:epelieke.

³ Halima: ipika: wetekpa:ta: hala:peke ya:la: ekita: hala:peke ya:la:me. Kutupa wanda:ma: make haliki pa:ta: hala:peke ya:la: ekita: hala:peke ya:la:me.

⁴ Koto pa:la: ekima: wanda:ma:ta: ipika: loke ipika: kone na handeteke hala:pate halikima: handeteke hala:me. Halima: make ipika: loke ipika: kone na handeteke hala:pate ipika: wetekema: handeteke hala:me.

⁵ Kutupa tooli ta:ma:ni pea hata:ta: homekema: ma:nda:pa:ta:ki pa:la:me lapeke na ya:la:me. Hoto ma:nda:ta: ipilikana:ma: pi la: wia Koda: pa:ta: yeri puluekema: pao hosiki hapa:na:e laa lepeka:na:ta: kota: a:pa:la:pate pa ipilika: loke handeteke halepeeki ana: na pitolo hapina: Sadanima: ipiliki pa:ta: hoke hone mea wiaapa:na: paa ta:ma:ni pea hapa:peke ya:la:me.

⁶ Do alo pita: la witolo hata: dupa:pe laa na alopate pa iki puemena:yeke ika: hone pa tikitiki yaowaasome.

⁷ Pate iki paeyao I halo tup: hamina:yeke hone pa:la:pate pa Koda:ma: ipika: telipaasa:eki manuta:ta:ta:ta:pikieki telipao hala:me.

⁸ Mo wanda: na miki o hali na peke pa haleme wanda:hali pa:ta: make kineke wanda:weki pa:ta:

make do pi alome. I halo tupā: haemeka:na:ta: epelieke.

⁹ Kutu piliepate pa ika: hone pa:la: ekita: homu peaapeke na ya:ka:na:ta: kota: wanda: mea:pekeeki make halina: da pua:pekeeki make ana: pa:la:me. Hone pa:la:eki puluekema: ti tala: ekima: handolo haena: hata:ta: hoelieke. Koto ekina: mo wanda: mea hali pua pita:la: ekita: epelieke.

¹⁰ Kutupa mo tooli tooli peleme wanda:halita: iki pa:ta: yakaeki na laake mo Tekehalima: dupa:pe ala:eki kone la kitolome. Halina: da pa:la: wanda:ma:ta: hali mina:pa:lao pua:peke na ya:la:me.

¹¹ Pate kutu pia:ka:na:ta: kota: pa pua hao hao o hali pa:ta: la:ka:la paa pea:ka:na: make epelieke. Halima: make ipika: wanda: yoka:peke na ya:la:me.

¹² Mandane wanda:hali pa:ta: mo Tekehalina: pi dia:ya:la:pate pa Ima: kone dupa alome. Ketiso hali homekema: ipika: wanda: pi na miki wanda: haya:ka:na:ta: kutupa mo wanda:ta: haliki yaapo haluekema: hone wia haya:ka:na:ta: kota: mo halima: koto wanda:ta: yoka:peke na ya:la:me.

¹³ Kutupa make mo Ketiso wanda: homekema: pi na miki hali yaapo haya:ka:na:ta: kutupa mo halima: ipika: wanda: yaapo haluekema: hone wia haya:ka:na:ta: kota: mo wanda:ma:ta: ipika: haliki mina:pa:lao pua:peke na ya:la:me.

¹⁴ Do alo pita: do ekina:yeke loa:me. Hande pi na miki halita: ipika: wanda: yaapo ta:ma:ni pea hala: ekina: Koda:ma: ana:e ala:me. Kutupa hande pi na miki wanda:ta: ipika: Ketiso hali yaapo ta:ma:ni

pea hala: ekina: make kota: Koda:ma: ana:e ala:me. Do aloeki na pia:ka:na: yoluta: ika: wekiwandiki titita: pa mo Koda: mataake weki wandiki halo pimime. Kutu pulu pelemepate ameta: ika: weki wandikimanu haleme ekita: Koda:ma: ana:e ala:me.

¹⁵ Kutu pu hapeke ya:la:pate hande pi na miki halima: ipika: Ketiso wanda: mina:pa:lao pena: yeke hone pia:ka:na:ta: kota: kutu pina:e. Mandake tupu: kone mo pi na miki wanda:ma: ipika: Ketiso hali pa mina:pa:laeya:ka:na:ta: kota: kutu pina:e. Koto hau tukiki pa:ta:ta: hande Ketiso hali pa:ta: make Ketiso wanda: pa:ta: make pota: a:mbaapekeeki dia:me. Koda:ma: wi ala: ekita: iki a:nda: peliaaso hata: hamina:yeke wi ala:me.

¹⁶ Ketiso wanda:o. Naka: haliki tamba: minolo halena: ipikita: Ketiso hali haliepe o na haliepe nakana:ma: na handeleme. Kutupa Ketiso hali neke make naka: wanda: tamba: minolo halena: ipikita: Ketiso wanda: haliepe o na haliepe nakana:ma: na handeleme.

Iki wi leeke natena: haemeke tupu: kone pa hao hapa:pekeeki

¹⁷ Koda:ma: telipea pa kita:la: alemanu mea wia hata: make ipikana:ma: iki wi leeke a:pa haeme tupu: kone pa hao hapa:peke. Do hande pi ula: ekita: mo siosi wanda:hali paeyao pa:ta: wala:tiki pu halome.

¹⁸ Hali homeke ma:nda:ta: Koda:ma: wi leeke natena: ipikita: sekemesaisi hau pea hata: opuata: kota: ipikana:ma: hande sekemesaisi hau pa:la: ekita: honialuekema: taapa:peke na ya:la:me. Kutupa hali homeke ma:nda:ta: Koda:ma: wi leeke

natena: ipikita: sekemesaisi hau na piki hata:
opuata: kota: ipikana:ma: sekemesaisi hau pu-
luekema: taapa:peke na ya:la:me.

¹⁹ Mo hande sekemesaisi hau pita:la:eki make
na pita:la:eki make telipina: aleta: ma:nda:
dia:ya:la:pate pa mo Koda:na: pi ula: ekimanu
opua pita:la: ekita: kotota: hau tiekee.

²⁰ Iki paeyaoma: Koda:ma: wi leeke natena:
haemeke tupu: kone paa hapa:peke ya:la:me.

²¹ Neketa: pa hameke e pokaase hali hata:
Koda:na: wi leekeeki opipe. Kota: nakana:ma: ko-
toeki pa:ta: ka:nda:ma: na homa:peke. Pate naka:
hande pa hameke e pokaaseeki mina:pa:laalena:
pota: lombea:ka:na:ta: kota: pua:peke ya:la:me.

²² Do ekina:yeke loa:me. Mo pa hameke e
pokaasa: halima:ta: Tekehalima: ipiki wi ala:eki
opuata: kota: ipikita: mo Tekehalima: ka:la:pa:
tapao haena: la:la: halie. Koto tupu: kone mo
pa hala: halima:ta: Tekehalima: ipiki wi ala:eki
opuata: kota: ipikita: mo Ketisona: e pa hameke
pokaasa: halie.

²³ Koda:ma: yenki tiekema: iki hamba:la:me.
Koto ekina: mo haliwekina: pa hameke e
pokaaseme haliweki na hapa:peke.

²⁴ Kametitio. Iki paeyaota: Koda:ma: iki wi leeke
natena: haeme tupu: kone pa ame make Koda:
amele hao hapa:peke.

*Wanda: na miki o hali na peke kutupa kineke
wanda:halina: ekina: lota: pita:la: ekimanu*

²⁵ Hande wanda: na miki o hali na peke weki
wandiki pa:ta: honke leme ekita: mo Tekehalima:
dupa:pe ala: pi dia:ya:la:pate pa mo Ima: hone

witoloeki kone alome. Kutupa Koda:ma: I pa:ta:
a:ta:ma: homa:la: ekina: yeke ikana:ma: Ima: alo
ekina: hone tulaapeke ya:la:me loa:me.

²⁶ Ima: dupa alome. Do hande ka:nda: pa:la:
nate hala: ekina: yaka honema:ta: mo epeke ekita:
dupa. Homekema: ipika: ame do haleme tupu: paa
haena: lapeke ya:la:me laa hone witolome.

²⁷ Neketa: wanda: melepe. Kota: wanda: yoku-
luekema: hone na wia:peke. Neketa: wanda: na
miki haeka:na:ta: kota: wanda: muluekema: hone
na wia:peke.

²⁸ Koto alopate pa wanda: mika:na:ta: hoke hau
na piteleme. Kutupa wandiki make halina: da
pea:ka:na:ta: hoke hau na pita:la:me. Koto hau
pea:peke ya:la: ekita: mo wanda:halina: tooli tooli
haasa: ekina: epolo pa:la: ka:nda: manuta: iki pa:ta:
make a:paapa:na:yeke loa:me.

²⁹ Kametitio. Koto aloeki manuta: do ekina:yeke
loa:me. Nate wopu dia:yalo haena:ta: ameta:
wanda: miki haliweki:ta: wanda: na miki haleme
haliweki tupu: hapa:peke.

³⁰ Kutupa e aleme wanda:halima: e na leke
haleme wanda:hali tupu: hapa:peke. Kutupa
ki taleme wanda:halima: ki na teke haleme
wanda:hali tupu: hapa:peke. Kutaal make mo
hamba:tiki pu haleme wanda:halima:ta: ala:ta:
ala:ta: na hambeke wanda:hali leke hapa:peke.

³¹ Kutupa kenkena: ale manuma: e pokeleme
wanda:halima:ta: mo kenkena: alemanu pa:ta:
hone wopu na wiki wanda:hali leke hapa:peke. Do
ekina:yeke loa:me. Do hande kenketa: ame ula:
tupu: pa na u halieke.

³² Ikana:ma: hone eleke eleke u halemeeki

manuta: Ita: hone na pa:la:me. Wanda: na miki halima:ta: mo Tekehalina: hone pa:la: ekimanu epeke tupu: puluekema: hone witolo hata: Tekehalina: e pokaasa: ekina: hone u hala:me.

³³ Kutu pu hala:pate mo wanda: miki halima:ta: ipika: wanda: ta:na:ma: homaaluekema:yeke do kenkena: ula: alemanu pa:ta: hone u hala:me.

³⁴ Koto ekina: ipika: hone ula: ekita: putupa yaapo ualu pa:la:me. Kutupa mo halina: da na peke wanda:ma: make moputali wandikima: make Tekehalina: e pokaasa: ekina: hone u hala:me. Ipika: hone pa:la: ekita: ipika: loke temoko make Tekehali pa:ta: hata: yako peaena:yeke hone wilieke. Kutu piliepate pa mo halina: da pa:la: wanda:ma:ta: ipika: haliki ta:na:ma: homaaluekema:yeke do kenkena: ula: alemanu pa:ta: hone u hala:me.

³⁵ Ima: do alo pi manuta: iki tamba: muluekema:yeke alome. Ima: ika: pota:manu sa:sa: puluekema: na alopate ikana:ma: tikitiki yao hata: hone eleke eleke na wiki Tekehalina: e ota: epeke tupu: pokaama:na:yeke loa:me.

³⁶ Koto ekina:ta: hali homeke a:nda:ma: ipika: mulu pa:la: wandiki hapulu pa:la: wale alemanu wia hata: kone paa na mulueke laa kutupa wete-pena: mo halina: honema: o ipika: pita:la: hau-manu mo wandiki pa:ta: epeke tupu: na pia:ka:na: make o ipika: hone pa:la:eki manuta: ota: honkopu wotu haaso hata: hapuluekee hone wia:ka:na:ta: kota: mina: lapeke ya:la:me. Ipika: hone pa:la:eki pia:ka:na:ta: kota: kutu pita:la: ekima:ta: hoke hau ma:nda: na pita:la:me.

³⁷ Pate hali ma:nda:ma: aleta: ma:nda: dia:ya:la:

ekina: pa ipika: honema: kone honkopu haaso
hata: ipika: lokena: hone pa:la:eki manuta: ana:na:
handeteke hapeke ya:leke handaata: mo ipika:
mulu pa:la: wandikita: na mulueke alo hata: dikita:
na mualu piki pa hao hapana:e laa hone ota: na
la:ka:lea:ka:na:ta: kota: koto pita:la: ekima: make
epeke hau kone pita:la:me.

³⁸ Kutupa mo hali ma:nda: epima: ipika: yenki
ula: wandiki hapia:ka:na:ta: kota: epekeeki
pita:la:pate pa mo ipika: yenki wilie wandiki
na hapilie hali ipikita: mo lombeipiki epeke hau
tieke pita:la:me.

³⁹ Kutupa mo halina: da pa:la: wanda:ma:ta:
ipika: haliki paa haya:ka:na:ta: kota: ipika: haliki
pa:ta: hapeke ya:la:me. Koto pa:la:pate ipika: haliki
homea:ka:na:ta: kota: ipika: hone pa:la: halina: da
pa:ta: pua:peke ya:la:pate pa ota: Ketiso halina: da
pea:ka:na:ta: ana: pilieke.

⁴⁰ Koto hau pea:peke ya:la:pate Ima: hone
witolo ekita: dupa. Hande kosa:piki wanda:ta:
pa kosa: piki haeka:na: make ota: epelieke hone
witolome. Ima:ta: koto tupu: hone witolopate pa
ya honema:ta: mo Koda:na: Sipitidita: I pa:ta: make
pila:me hone witolo hata: do pi alome.

8

Toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: ne hala:la:eki

¹ Kutupa hande toopi tima: wepia ula: ale pa:ta:
ne hala:la: hauna: wape pea lota: pimi ekita: dupa
alome. Niki paeyaooma:ta: mo handa:la: hauta:
hone uluma:me. Pate mo handa:la: hauma:ta: mo
hakoko lita:la: hau pu tiaasa:pate pa mo pukima:

homa:la: hauma:ta: wanda:halina: hone tulaasa:
ekita: daeya haena: ala:me.

² Hali ma:nda: epima: Ima: ota: handa ulume
laa hone wia:ka:na:ta: kota: koto halina: handa:la:
ekita: ana: na pa:la:me.

³ Koto pa:la:pate hali epima: Koda: pa:ta: pukima:
homea:ka:na:ta: kota: Koda:ma: koto hali ota:
handala:me.

⁴ Kutupa mo toopi tima: wepia ula: ale pa:ta:
halea: nemanu pa naleme ekita: nikana:ma: han-
doloma: ekita: dupa. Mo homeke Koda: homeke
hala: ekina: hande toopi tima: wepia ula: aleta:
ota:eki dia:me hone witoloma:me.

⁵ Mo wanda:halu manuma: lo haleme
koda:manu make teke halimanu make oli ya
nane haya:ka:na: make do kenke nane haya:ka:na:
make pa pina:ma:

⁶ nikana:ma: nika: Koda: homeke kone nika: Apa:
hata: ipikita: ala:ta: ala:ta: paeyao wepia wina:
la:la: Koda: hala:me laata: Nikita: ipiki pa:ta: ti lao
haloma:me. Kutupa make mo Tekehali homeke
homeketa: Yesu Ketiso hala:me. Ipikana:ma: ala:ta:
ala:ta: paeyao wepia wina: laata: niki make amba:
da:taala:me.

⁷ Koto do nikana:ma: handoloma: ekita: man-
dane wanda:halima:ta: na handelememe. Mo
wanda:halima:ta: toopi tima: wepia ula: alena:
haumanu pia:tiki pu haemeke ekina: ame make
kutupiki nemanu nalo hata:ta: mo hande toopi
tima: wepia ula: alena: ekie hone witelememe.
Kutu piki wanda:halina: hone na lumba witolo
hata: kone mo hande ne naloma: ekima:ta: niki
hoeyaasa:me laa hone witelememe.

⁸ Koto tupu: hone witelemepate pa mo ne

naloma: ekima:ta: niki hatuku Koda: teke pa:ta: pu hamono lapeke na ya:la:me. Kutupa mo ne na neke haoma:ka:na:ta: kota: koto ekima: nika: hau ma:nda: yonka:lamono alu na pealieke. Kutupa ne nolo poloma: ekima: make mandane haumanu apa:tao na mulumeke.

⁹ Koto pa:la:pate ikana:ma: mo ika: ana:na: handaa pitelemeeki manuma:ta: pa mo hone wopu na tulaaleme wanda:hali hoke hau pea lopaapa:na:yeke wotu handeteke hapa:peke.

¹⁰ Do ekina:yeke loa:me. Neketa: handele hali hata: pa toopi tima: wepia ula: alena: yeni hau pita:la: da pa:ta: pua pita: ne naleme ekita: mo dupiki hauna: hone na lumba ula: halima: neke handea:ka:na:ta: kota: naka: pitele ekima:ta: mo toopi ti wepia ula: ale pa:ta: yeni hau pita:la: nemanu nena: loluekema: na sutiaalipikipe.

¹¹ Kutupa do naka: handele ekima:ta: mo hande honkopu na hake halita: hoeyaalipikie. Koto halita: Ketiso ipiki pa:ta: homa:la: hali naka: kame kone hoeyaalipikie.

¹² Kutu pitele hauma:ta: mo ika: hone wotu na lumba wilimi yankekemanu hoeyaeka:na:ta: kota: neketa: Ketiso pa:ta: make hoke hau pilipikie.

¹³ Koto ekina: yaka kamena: ne nala: ekima:ta: ipiki hoke hau pina: mea lopaapeke yea:ka:na:ta: kota: Ima: mo mindiki ma:nda:siki hoto homeke a:nda: ota: na nolueke. Yaka kame lopaapa:na:yeke loa:me.

9

*Mo Aposolo halina: pea:pekeeki pita:
mea:pekeeki yaapo*

¹ Ita: ka:la:pa: ta:pao halo hali na halope. Ita: aposolo hali na halope. Nika: Tekehali Yesu na handoa:pe. Ikita: mo Ima: Tekehalina: e pokaaso ekina: na halemepe.

² Mandane haliwekima:ta: Ita: aposolo hali na halome hone wimika:na:ta: kota: pa pina:ma: ikana:ma: kutupiki hone ota: wia:peke na ya:la:me. Iki Ketiso pa:ta: haleme ekima:ta: kota: pa Ita: Tekehalina: aposolo hali haloeki peneme yaasa:me.

³ Mo I laaseme haliwekina: pimanu hombo peaasoeki dupa alome.

⁴ Ita: yaka ena: yenkitaa: mo ne ikali napekeeki ana: na pa:la:pe.

⁵ Mo mandane aposolo haliwekima: make mo Tekehalina: hameke titima: make Pidama: make koto haliwekima: piteleme tupa: I make Ketiso wanda: mea hatuku pomua:peke ana: na pa:la:pe.

⁶ Dia:me mo Banabasi diki yaapo homekema: mo yenki mulu pa:la: e poka:peke ekima: kone dika: ne alemanu hamba:peke ya:la:pe.

⁷ Hali epima: mo ami hali hata: ipika: manima: kone ipika: ne dau hamba:peke ya:la:pe. Dia:me. Kutupa mo e teke halima: ipika: noka:pa:la: ne kone napeke na ya:la:pe. Kutupa make mo sipisipi ma:na:manu handeteke hala: hali epima: ipika: ma:na: andu yupa napeke na ya:la:pe.

⁸ Do alo ekita: mo kenke wanda:halina: hau pitelemeeki homeke dia:me pa mo Lo Pimanu make homeke pi kone ala:me.

⁹ Mosesima: hande Lo Pimanu wape pa:la: ekina: do tupa: ala:me. Mo kao ma:na:ma: mo palaowa kilikimanu ambuku mea baaluekema: ankema: pitolo haena:ta: ipika: kake na tonkaapeke

laa la:la:me. Koto la:la: ekina:ta: Koda:ma: mo ma:na:manu pa:ta: homeke hone wita:la:pe.

¹⁰ Koto la:la: ekita: Koda:ma: niki pa:ta: make hone wita:la:pe. Aowe. Niki pa:ta: make hone wita:la:me. Kenke awa:la: halima: make kiliki tala:la: halima: make e pokolo hata: mo ena: ipilika: nemanu ana:na: muluekema: hone wia e poka:peke ya:la:me.

¹¹ Kutupa nikana:ma:ta: iki pa:ta: mo Koda:na: Sipitidina: wae alemanu nokopoma:me. Kutupa ame mo kiliki mina:la: tupu: ikana:ma: mandane alemanu niki pa:ta: kimika:na:ta: ana: na pa:la:pe.

¹² Mandane haliwekima:ta: iki pa:ta: ula: alemanu muluekema: hone wia:peke yaeya:ka:na:ta: kota: nikana:ma: iki lombei pitolo hata: ota: muluekema: ana: na pa:la:pe. Dia:me ota: mea:peke ya:la:pate pa na minoloma:me. Do ekina:yeke loa:me. Mo Ketisona: Pi Seliapo pula:eki sa:s: peaapa:na:yeke hande ka:nda:manu paeyao niki honumake sikima: wotu mu haloma:me.

¹³ Mo Tembolo da pa:ta: e pokeleme haliwekima:ta: koto pa:ta: kone ika: nemanu mu haleme ekita: handelememe. Kutupa hande ma:na: lia olodana: wia halo haleme haliweki ikana:ma: make mo limi hotekemanu pa:ta: mandaneeki mu haleme ekita: handelememe.

¹⁴ Koto tupu: kone mo Tekehalina: pi ula:eki dupae. Koda: ipika: Pi Seliapo walaaseme haliwekima:ta: koto e pokolo hata: kone ika: ana:na: hapeke ekimanu mea:peke ya:la:me la:la:me.

¹⁵ Koto la:la:pate Ima:ta: koto tupu: aleta: ma:nda: na molome. Kutupa ame make aleta: ma:nda: muluekema: iki pa:ta: do wape ota: na tapaasome. Kie laapa:na: Iamba:la homa:peke aleo. Ima: iki

amele ota: pa hameke e pokolo ekina: pi laaso ekita: hali homeke a:nda:ma: Paeki ala:me laa pi laapa:na:yeke loa:me.

¹⁶ Ima: hande Pi Seliapo walaaso ekina:ta: yaka pi Ima: kone laapeke na ya:la:me. Pa ekipeke mo Tekehhalima: dupie la:la: ekina: kone pitolome. Koto ekina: Ima: mo Pi Seliapo na walaoka:na:ta: a:pei Ita: ota: hoke tupu: hapeke ya:la:me.

¹⁷ Yaka e pokolo ekita: yaka honema: kone wia pokoa:ka:na: yoluta: kota: mo ena: yenki muluekema: hone ulu pua:pate pa yaka hone wia na pikia pa mo Koda:ma: walea: e kone pokaaso ekina:ta:

¹⁸ kota: eki yenki mea:peke ya:la:pe. Yaka yenkitaa: dupae. Ima:ta: yenki ki pi na leke handaa mo mea:peke alemanu na minolo hata: hande Pi Seliapo walaasoeki kone kotota: yaka yenki ana: pa:la:me.

¹⁹ Ita: hali ma:nda:na: pa hameke e pokaaso hali na hake ya kone halome. Kutupu halopate mandane wanda:hali wopu muluekema: yaka hone wia kone wanda:hali paeyaona: pa hameke e pokaaso hali halome.

²⁰ Mo Diu wanda:hali muluekema: Ita: Diu wanda:hali haleme tupu: kone halome. Ita: hande Lo Pi manuma: kilu tombuaasa: wanda:hali leke na halopate pa koto tupu: haleme wanda:hali muluekema: I make iki haleme tupu: kone haowa:me.

²¹ Koto tupu: kone mo Diendaili wanda:hali amele hata: koto wanda:hali muluekema: ikana:ma: mo Diu wanda:halina: Lo Pimanu pa:ta: na haleme tupu: I make koto tupu: halome. Do alo ekima:ta: Ita: Koda:na: pi ula:eki yamba:la: hali

leke halome pi na leke Ita: Ketisona: pi ula:eki pa:ta: teliolo hali halo ekina: loa:me.

22 Mandane detepiki hone tulaaseme wanda:hali ameļe hata: Ima:ta: iki muluekema: pa detepiki hali leke halome. Koto ekina: wanda:hali paeyao pa:ta: hau paeyaoma: iki muluekema: iki haleme tupu: kone I make hatiki pu halome.

23 Do pitolo ekita: hande Pi Seliapo daeyaena:yeke pitolome. Kutupa koto ekima:ta: mo Koda:ma: wanda:hali epeaasa:eki manuna: putupiliki ma:nda: Ima: muluekema:yeke pitolome.

24 Hande anke telineli pita:la:eki nina:ta: hali-weki wopuma: anke hao pelimipate titina: pelie hali homekema: epeke yenki pua milieke. Koto hauta: paeyaoma: amba: hone wilimime. Koto ekina: iki make titina: pua epeke yenki muluekema: honkopu haaso hata: anke hao pua:pa:peke.

25 Anke talineli pulu pa:la: halima:ta: titina: amba:la moka:la hande hande pitolo hata: ipika: lokena: hone pa:la: ekimanu homao takalao haena:yeke pita:la:me. Kutu piki halima:ta: mo kukutu pea:peke yenki ale muluekema: do haumanu pita:la:pate nikana:ma:ta: ota: kukutu na pea:peke yenki ale muluekema: pitoloma:me.

26 Koto pa:la: ekina: Ita: anke talineli pitolo hata:ta: lekema: lekema: pea na piki hande opolo polo polo pa:ta: handa: paleke pulume. Ita: hande epeke hone wiki kiki a:nda: pita:la: hali leke hata: yaka kikima: pa manda: meaaso na piki ota:eki kone pitolome.

27 Yaka loketa: homu peaaluekema: yaka kone yumbitolo hata: pitolome. Do ekina:yeke loa:me.

Ima:ta: wanda:hali wi la:la: pi walaaso hali halopate pa wetepena: I kone halu peaapa:na: pitolome.

10

Toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: kinki pita:la: pi

¹ Kametitio. Nika: apa:na: atek amedama: Mosesi telia: mea pulu haena: iki pa:ta: piekeeki manuta: hone wia:pa:peke. Koto tapake paeyaota: hande ya hapi oto pa:ta: hao puaata: hande dawala Wepiki Ikali tukikina: tunkula pua epeke tup: mone tea:na: opolo pemekeme.

² Kutupa mo wanda:halita: hande ya hapi pa:ta: make mo dawala ikali pa:ta: make Mosesina: anke telia: mea pominolo haena: iki paeyaota: bapitaisi hau pimikime.

³ Kutupa paeyaoma: hande Koda:na: Sipitidima: haleeke ne naata:

⁴ mo Sipitidima: haleeke ikali make nemekeme. Hande Koda:na: Sipitidima: waleeke toopi pa:ta: yama: epeeke ikali nemekeme. Kutupa mo wanda:hali ame_{le} pomieke toopita: Ketiso kone hayekeme.

⁵ Kutu pimikipate koto wanda:hali wopuna: hauna:ta: Koda:ma: ta:na:ma: na homeekeme. Kutupa mo hapu hayeke alena: ika: tokomanu koto pa:ta: wia:tiki pimikime.

⁶ Koto ekina: mo tapakema: pimikieki manuma:ta: niki manda: meaasa:me. Ikana:ma: hoke haumanu puluekema: taapemeke tup: nikana:ma: kutupiki haumanu peaapa:na: yeke kinki pita:la:me.

⁷ Kutupa iki ameļe mandane wanda:halima: toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: yeni hau pimiki tupu: nikana:ma: peaapa:na: yeke wala:la:me. Mo Baiboloma: alota: Wanda:halima:ta: ne ikali naa kealuekema: pitimikipate pa hoki naneta: mo haliewekima: wanda:weki tonka:na: hoke telepo la alulu pimikime laa la:la:me.

⁸ Mandane kutupiki haumanu pimiki wanda:halita: homeke natena: kone 23 daoseni homemekeme. Koto ekina: nikana:ma: kutu piki haumanu na piki pa yankeke ma:nda:na: loke hoeyaasa: haumanu na pumana: pea:pa:peke.

⁹ Ikana:ma: ika: hoke hau manuma: Koda:ma: pia: handeekte tupu: nikana:ma: mo Tekehali pa:ta: hoke hone u tiaaluekema: hone na umana: pea:pa:peke. Mo hande mandane kutupiki hau pimiki wanda:halita: mo hoke ketoma: aweeke ekima: homemekeme.

¹⁰ Kutupa nikana:ma: Koda: pa:ta: pi la la na pumana: pea:pa:peke. Mo hande mandane wanda:halima: kutupiki hau pimiki handaata: mo lu homaasa: enisoloma: iki liekeme.

¹¹ Mo hande wanda:hali pa:ta: pimiki ekimanu paeyao:ma:ta: mo mandane wanda:hali paeyao manda: mealuekema: pa:la:me. Kutupa niki pa:ta: kinki pina:yeke amba: wape pea ula:me. Niki haloma: ekita: paeyao:pa:la: natena: teke pa:ta: ya:leke handa loa:me.

¹² Koto ekina: mo some epima: Ita: daola hata: epeke tiao halome laa hone wia:ka:na:ta:kota:koto someta: lopaapa:na: wotu hapeke aleo.

¹³ Mo iki pa:ta: la handa:la:eki manuta: mo wanda:hali paeyao pa:ta: pa ipu hala:eki kone ip-

ula:pate pa Koda:ma: ipika: pi la: wita:la: ekita: ota: yao hala:me. Kutupa ipikana:ma:ta: mo iki mea ota: lombeipiki lopaapeke ya:la: la handa:la:eki ma:nda: na epena: lelieke. La handa:la: ekimanu ipulu haena: kone Koda:ma: ika: pota: pilao iki tamba: milieke. Mo tamba: mina:la: ekina: iki honkopu hao ana:na: hamina: lelieke.

¹⁴ Ota: ya kametitio. Koto pa:la: ekina: mo toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: yeni hau peaasa: ekita: la:ka:la: mina na peaapa:peke.

¹⁵ Ikana:ma: hone wotu wilimi ekina: do pimanu iki pa:ta: alome. Koto ekina: Ima: aloeki opuaata: teke weiya handa:pa:peke.

¹⁶ Hande Koda:ma: niki epeaala: kapona: noluekema: hata: Koda: pa:ta: keiyae pi laa nalo hata:ta: Ketiso ipika: we pa:ta: na telipaasoma:pe. Kutupa hande pindipindi pea ula: palaowa make nalo hata:ta: Ketiso ipika: loke mindiki pa:ta: na telipaasoma:pe.

¹⁷ Palaowa punka homeke ya:leke handaata: niki paeyao wotu kone homeke loke mindiki haloma:me. Hande homeke palaowa punka telipaasoma: ekina: loa:me.

¹⁸ Mo Isulai wanda:halima: pimikieki make hone wia:pa:peke. Hande lia haleeke hoteke ne alemanu nemeke haliwekita: mo oloda pa:ta: wiekeeki kone na telipaasemepe.

¹⁹ Do alo ekina: teketa: eki epina: alope. Hande toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: hala:la: nemanu pita:toopi tima: wepia ula: ale yaapona:ta: ota:ekie alope.

²⁰ Dia:me. Do ekina: alome. Mo pi na miki haliwekima: ma:na: lia haleme ekita: koto Koda: pa:ta:

na haleke pa mo hoke temokomanu pa:ta: kone halememe. Kutupa ikita: mo hoke temokomanu amelege ta:ma:ni pea hamina: Ita: hone na pa:la:me.

²¹ Ikana:ma: Tekehalina: kapo pa:ta: make hoke temokona:eki apa:tao napeke na ya:la:me. Ikana:ma: Tekehalina: teipolona: make mo temokona:eki make apa:tao napeke na ya:la:me.

²² Pate mo Tekehalima: niki pa:ta: soka:la:ma: homena: loluekema: hone witoloma:pe. O nika: honkopuma:ta: ipika:eki lombei pa:la:me laa hone witoloma:pe.

²³ Mandane wanda:halima: alota: Nikana:ma: nika: hone pa:la: hau paeyao pa pea:peke ya:la:me la alempate pa ika: hau paeyao piteleme ekima:ta: iki epeaasa:pe. Ikana:ma: alota: Nikana:ma: nika: hone pa:la: hau paeyao pa pea:peke ya:la:me la alempate hande hau paeyao pitelemeeki manuma:ta: niki honkopu haasa: Ketiso wanda:hali hamono na ala:me.

²⁴ Hali homekema: ya siki epeke tupahaluekema: hone wopu na wiki pa iki paeyao ma:nda: ma:nda: pa:ta: kone epeke tupahaeña:yeke hone wia:pa:peke ya:la:me.

²⁵ Mo makedi pa:ta: ula: hoteke mindikimanu ikana:ma: pa hamba napeke ya:la:me. Kutu puluekema: yeke hone eleke eleke witolo hata: lota: lota: pea:peke na ya:la:me.

²⁶ Pa ekipeke mo Baiboloma: alota: Kenke make kenkena: ula: alemanu paeyao make Tekehalina: ekie laa wape pa:la:me.

²⁷ Pi na miki halima: Ne nomana:e laa neke wi lea:ka:na:ta: kutupa naka: honema: polueke hone

wika:na:ta: kota: pua pita mo kita:la: napeke ale:
manu pa:ta:ta: hone elekeeleke witolo hata: lota:
lota: na piki pa napeke.

²⁸ Kutu pea:peke ya:la:pate hali homeke
ma:nda:ma: neke pa:ta: alota: Do neta: toopi tima:
wepia ula: ale pa:ta: halea: ekie laa lea:ka:na:ta:
kota: mo neke pa:ta: lea: hali pa:ta: make mo hone
na lomba:la: ekina: make hone witolo hata: koto
ne na napeke.

²⁹ Naka: hone lomba:la: ekina: na alopate mo
somena: hone na lomba:la: ekina: loa:me.

Kutupa ma:nda:ma: dupa lelieke. Kota: mo hali
ma:nda:na: hone na lomba:la: ekima:ta: do Ita:
hone lombao hata: pa hone wia pea:peke ekita: pa
ekipeke handeteke haena: lapeke ya:la:pe laata:

³⁰ Kutupa make mo yaka ne ula: ekina: Koda:
pa:ta: keiyae pi loa:ka:na:ta: kota: mo Ima: keiyae
pi loa: ne nalo ekina:ta: ma:nda:ma: ekipeke I
laasa:pe laa lelieke.

³¹ Pate ikana:ma: ika: hau paeyao piteleme
ekima: make mo ne ikali naleme ekima: make mo
Koda:na: biki daeyaena: loluekema: hau paeyao
pea:pa:peke.

³² Kutupa mo Diu wanda:hali pa:ta: make
Diendaili wanda:hali pa:ta: make mo Koda:na:
siosi wanda:hali pa:ta: make homeke a:nda: mea
lopaaluekema: hau ma:nda: a:nda: na pea:pa:peke.

³³ Ima: pu haloeki kone pea:pa:peke. Ima: yaka
hau paeyao pitolo ekima:ta: mo wanda:hali
paeyao ta:na:ma: homaaluekema: pitolome.
I kone epeaaluekema: hone na piki pa
wanda:hali paeyao Koda:ma: da:tao haena:yeke
epeaaluekema: hone u halome.

11

¹ Koto ekina: Ima: Ketisona: hau moka:la hando halo tupā: ikana:ma: make Ima: pitoloeki kone moka:la hando hapa:peke.

You ambao pita: yeni pita:la:eki

² Ikana:ma: hoto paeyao I pa:ta: hone wiata: Ima: iki pa:ta: walolo ekimanu pu haleme ekina:ta: Ima: iki pi laasome.

³ Koto pa:la:pate do alo pita: wotu opua:pa:peke. Haliweki paeyao pa:ta: Ketisota: you hala:me. Ku-tupa ipika: wanda:na: youta: haliki hala:me. Ku-tupa Ketisona: youta: Koda: hala:me.

⁴ Koto ekina: hali homeke a:nda:ma:ta: wanda:hali ame^{le} hata: ipika: you aka: pambao pi wala o yeni pia:ka:na:ta: kota: Ketiso pa:ta: yaala:ma: homaasa:me.

⁵ Kutupa make wanda: homeke a:nda:ma: wanda:hali ame^{le} hata: ipika: you aka: na dopuaake pi wala o yeni pia:ka:na:ta: kota: ipika: haliki pa:ta: yaala:ma: homaasa:me. Kutu piki wanda:ta: mo you itiki makole mea bao hala: wanda:ma: handa:la:me.

⁶ Dupiki wanda:ma:ta: ipika: you aka: na dopua:ka:na:ta: kota: ipika: itiki paeyao makole mea baapeke alee. Kutupa wanda:ma:ta: you itiki makole mea baasa: ekima: make itiki tunkula:la: ekima: make yaala:ma: homa:la: hau ya:leka:na:ta: kota: aka: dopua hapeke alee.

⁷ Halima:ta: you aka: na pambao halieke. Pa ekipeke ipikita: Koda:na: biki ula: ekina: pita: wele pikieki yaapona: suasua wala:la:me. Koto pa:la:pate wanda:ma:ta: ipika: halina: biki ula: ekina: pita: wele pikieki yaapona: suasua wala:la:me.

⁸ Do ekina:yeke loa:me. Koda:ma: hali wepitolota: wanda:na: loke pa:ta: mea na wepia haena: leekepate pa wanda:ta: halina: loke pa:ta: mea wepia haena: leekeme.

⁹ Kutupa make Koda:ma:ta: wanda: hone witolo hata: halima: tamba: mina:yeke na wepia haena: leekepate pa mo hali hone witolo hata: wanda:ma: tamba: mina:yeke wepia haena: leekeme.

¹⁰ Koto ekina:ta: mo enisolo tonuma: hala: ekina: wanda:ma:ta: ipika: haliki pa:ta: homu pea hala: ekina: tombo walolo ipika: you aka: dopua:peke ya:la:me.

¹¹ Do pimanu alopate pa ameta: niki paeyao Tekehali ame_{le} ta:ma:ni pea hata:ta: wanda: hali yaapoma: tamba: mu alualu pitolo hata: hapeke ya:la:me.

¹² Pa ekipeke wanda:ta: halina: loke pa:ta: mea wepia haena: leekepate ameta: halita: wanda:na: loke pa:ta: kini pea ipula:me. Kutupa ala:ta: ala:ta: paeyaona: hala: ekina: teketa: Koda: hala:me.

¹³ Ikana:ma: kone hone wia:pa:peke. Wanda: homeke a:nda:ma: pa wanda:hali paeyao ame_{le} hata: you aka: na dopiki pa yeni pia:ka:na:ta: kota: koto hauta: ti pa:la:pe.

¹⁴ Mo nika: kenkena: haloma: hauma: kone niki manda: meaasa:eki dupa. Haliwekima:ta: hokulupeke itiki haena: lea:ka:na:ta: kota: kotota: yaala:piki haue.

¹⁵ Pate mo wanda:na: hokulupeke itikita: ipika: au la:la: ekie. Ipika: itiki hokulupeke ekima:ta: ipika: you a:mbaasa: ekina:yeke loa:me.

¹⁶ Koto pa:la:pate pa hali ma:nda:ma: do aloeki manuna: ape loluekema: hone wia:ka:na:ta: kota:

Ima:ta: dupiki pi homeke lolueke. Nikana:ma: make mo Koda:na: siosi tapake paeyao make hau ma:nda: na handeke pa Ima: do aloeki homeke pu haloma:me.

Mo hande Tekehalina: ne nala:eki

¹⁷ Mo mana: pimanu ame do lolo polo ekina:ta: ika: pu haleme ekina: ika: pi na laalueke. Ikana:ma: yeni puluekema: mo ika: momba:la:eki manuma:ta: iki na epeaasa:pate pa hokeeki kone ipula: ekina: loa:me.

¹⁸ Ima: mandane opitoloeki dupa. Ikana:ma: yeni puluekema: momba:la hata: kone tekilipa ta:ta: ta:ta: pea halememe laa alemeeki opitolo hata: mandaneeki ota: ekie hone witolome.

¹⁹ Kutupa make mo mandane tekilipa ta:ta: ta:ta: pea halemeeki manuta: ota: hau piteleme wanda:hali peneme yaluekema: pea:peke ya:la: haue laa loa:me.

²⁰ Kutu piteleme hauma:ta: ikana:ma: homeke pa:ta: momba:la hata: mo Tekehalina: ne nala: ekita: ota: na nalememe.

²¹ Do ekina:yeke loa:me. Iki homeke homeke loma: ika: ne kone ai nolueke laa pitolo hamina: kone mo some homeke ma:nda: tea:ma: homa haena: laata: ma:nda:ma:ta: hoke ikali naa keaasa:me.

²² Ika: da pa:ta:manu pita: kone ika: ne ikali napeke na ya:la:pe. Kutupa Koda:na: siosita: Pa ekie laata: mo natehali wanda:hali make yaala:ma: homaaluekema: pitelemepe. Iki pa:ta: eki pi lonope. Kutu piteleme ekina:ta: ika: pi laanope. Dia:me ika: pi laapeke na ya:la:me.

²³ Ima: hande waloa: ekita: mo Tekehalima: I pa:ta: la kia:me dupa. Tekehali Yesuma:ta: hande

timba ipiki pa:ta: a:nda: lombeeke natena:ta:
hande palaowa mea mina hata:

²⁴ Koda: pa:ta: keiyae pi laata: pindi pindi pea
alota: Dota: Ima: iki pa:ta: kitolo ya loke mindikie
laata: I pa:ta: hone witolo hata: do hau pea:tiki pu
hapa:peke leekeme.

²⁵ Koto tupu: make ne naa paeyeketa: hande
kapo mea mina hata: alota: Do kapota: Koda:ma:
ipika: panake pi la: uluekema: yaka wema:
wiaasa:me laata: Nemeka:na:ta: I pa:ta: hone
witolo hata: pu hapa:peke laa leekeme.

²⁶ Do palaowa make do kapona: make nalo hata:
Tekehali epena:yeke ipika: homeekeeki walo hal-
imikie.

²⁷ Koto ekina: hali o wanda: epima: Tekehalinia:
palaowa make ipika: kapona: make hoke tupu:
hata: nea:ka:na:ta: Tekehalinia: we loke mindiki
pa:ta: ketete pita:la:me.

²⁸ Koto ekina: wanda:hali paeyaoma: ika:
piteleme hau amba:la wotu handaata: hande
palaowa kapona: make napa:peke ale.

²⁹ Hali epima: hande palaowa kapona: make
nalo hata: Tekehalinia: loke mindiki pa:ta: hone
na wiki nea:ka:na:ta: kota: koto nalo hata:ta: ipiki
pa:ta: kone hoke hau wina: ala:me.

³⁰ Koto piteleme ekina: iki pa:ta: haleme
wanda:hali woputa: yeni haa pitao loke damako
pu pitao kutupa mandane wanda:halita: amba:
homelememe.

³¹ Nika: pitoloma: haumanu amba:la talo pea
bao handoma:ka:na: yoluta: Koda:ma: ka:nda:
peaasa:eki niki pa:ta: na epena: lolo pia:me.

³² Koto pa:la:pate Koda:ma: nika: hao hoeyaa-

soma:eki handaata: ka:nda: miomono lea:ka:na:ta:
 kota: mo kenke wanda:hali ame^{le} apa:tao hoke
 yenki meaama:na:yeke pita:la:me.

³³ Kutupa ya kametitio. Iki momba:la pita: Teke-halina: ne noluekema: paeyao epena: laa yuwia pita:pa:peke.

³⁴ Kutupa ika:momba:la pita: pu hoeyaasemeeki Koda:ma: handaa iki pa:ta: eki a:nda: peaama:na: mo tea:ma: homa:la: halima:ta: ipika: da pa:ta: pita: kone ne napeke ale. Kutupa mo hande mandane pea:pekeeki manuta: I a:pa hata: tikitiki yalueke.

12

Hande Holi Sipitidima: kita:la: alemanu

¹ Ya kametitio. Ya hone pa:la: ekita: ikana:ma: mo hande Holi Sipitidima: ota: kita:la:eki manuna: hone eleke eleke na uemena: hone witolome.

² Ikita: pi na miki haemeke dina:ta: hande pi lapeke na yeke toopi tima: wepia ula: ale manuma: iki handeteke hata: hatuku ombu pu hoeyaemeke ekita: ikana:ma: hone amba: wilimime. Ikana:ma: hande pi lapeke na ya:la: ale manuna: biki yeiya: loluekema: pemekkeeki loa:me.

³ Koto ekina: ikana:ma: hone uemena:yeke do alome. Hali homeke ma:nda: a:nda:ma:ta: Koda:na: Holi Sipitidima: handeteke haena: alo hata: alota: Yesuta: hoeyaena:e laa pi lapeke na ya:la:me. Kutupa ma:nda:ma: make Yesuta: ota: Tekehale laa loluekema: mo Holi Sipitidima: na handeteke haena: kone kutupiki pi lapeke na ya:la:me.

⁴ Hande Sipitidina: kita:la: ale manuta: ta:ta: ta:ta: ya:la:pate pa mo kita:la: Sipitidita: homeke kone hala:me.

⁵ Mo Tekehalina: e pokaasoma: ekimanu make ta:ta: ta:ta: ya:la:pate pa mo ena: Tekehalita: homeke kone hala:me.

⁶ Kutupa ipika: e pokaena: loluekema:ta: mo e pokaapeke handa:la: haumanu ta:ta: ta:ta: pa:la:pate pa homeke Koda:ma: kone koto e pokaasa: haumanu paeyaota: ipika: wanda:hali paeyao pa:ta: teli peaasa:me.

⁷ Wanda:hali paeyao epealuekema: mo Sipitidima: niki paeyao homeke homeke pa:ta: ipika: pitaasa:eki wala:la:me.

⁸ Hande Sipitidima: hali homeke pa:ta: epeke hone wiki pi ala:eki halolo hata: mo homeke Sipitidima: kone hali ma:nda: pa:ta: make epeke handaasa:eki hala:la:me.

⁹ Do homeke Sipitidima: hali ma:nda: pa:ta: ota: hone tulaasa:eki hala:la:pate pa mo homeke Sipitidima: kone hali ma:nda: pa:ta: mo yeni haaseme wanda:halina: yeni tandelaasa:eki hala:la:me.

¹⁰ Mo Sipitidima: hali homeke pa:ta: mo na han-deke hau manuna: pea:peke wele halaata: hali ma:nda: pa:ta: make mo Koda:na: pi walaasa:eki hala:la:me. Kutupa ma:nda: pa:ta:ta: mo kita:la:eki manuta: Sipitidima: hala:la:eki o hoke temokoma: hala:la:eki tekili pea pa handena:yeke peaasa:eki hala:la:me. Hali ma:nda: pa:ta: mo ta:ta: ta:ta:piki pimanu ala:eki halaata: ma:nda: pa:ta: kutupiki pimanu opua pa la:ka:la:la: ekina: wele hala:la:me.

¹¹ Kutu pita:la: ekimanu paeyaota: hande homeke Sipitidima: kone wanda:hali homeke

homeke pa:ta: ipikana:ma: ipiki hone pa:la: tup:
kone telipaaso hata: peaasa:me.

*Loke homekema: kone ala:ta: ala:ta: paeyao
haasa:eki*

¹² Ketisota: loke homeke tup: kiki ankemanu
tuna tuna pea hala:me. Hande kiki anke lokena:
tunaala: alemanu ta:ta: ta:ta: ya:la:pate loketa:
homeke kone hala:me.

¹³ Koto tup: kone niki paeyaota: Diu wanda:hali
pita: Diendaili wanda:hali yaapo make ma:nda:na:
e pa hameke pokaaseme wanda:hali pita: ka:la:pa:
ta:pao haleme wanda:hali yaapo make niki
paeyao mo homeke Sipitidima: kone bapitaisi
pea homeke loke tunao haloma:me. Kutupa
nikana:ma: ikali no haloma: tup: mo homeke
Sipitidi kone na:tiki pu haloma:me.

¹⁴ Loketa: homeke ale dia:me. Mandane ale:
manu paeyao tuna tuna pea hala:me.

¹⁵ Kutupa ankema: alota: Ita: kiki dia:ya:leke
handaa lokena: ale dia:me laa lea:ka:na:ta: kota: pa
pina:ma: ipikita: lokena: ota: tunao haasa: ale kone
pa ula:me.

¹⁶ Kutupa make mo katakema: alota: Ita: leke
dia:ya:leke handaa mo lokena: ale dia:me laa
lea:ka:na:ta: kota: pa pina:ma: ipikita: lokena: ota:
pa tunao hala:me.

¹⁷ Mo loke homeketa: pa leke homeke kone
haya:ka:na:ta: kota: mo pimanu ekipa opiliepe.
Kutupa mo loketa: katake homeke kone
haya:ka:na:ta: kota: mo ala:ta: ala:ta:na: totopo
pa:la: ekimanu ekipa milia:pe.

¹⁸ Loketa: koto tup: dia:me. Pa ekipeke
Koda:ma: ipika: hone witolo tup: kone mo ta:ta:

ta:ta: pikī ale manuta: mo loke pa:ta: ota: tuna tuna
peayekeme.

¹⁹ Loketa: pa homeke ale kone haya:ka:na:ta:
kota: mo ka:la: alemanu dia:yeke handaata: ota:
loke hapeke na ya:la:me.

²⁰ Koto tupa: dia:pate pa mo tuna tuna peaala:
alemanu paeyao kone apa:taota: kota: homeke
loke kone hala:me.

²¹ Koto ekina: lekema: mo kiki pa:ta:ta: Ita: neke
yaapo haluekema: hone na wiki ya kone halo
ekita: a:pa:la:me la:la: pita: ota: lapeke na ya:la:me.
Koto tupa: kone youma: mo anke pa:ta:ta: Ita: neke
yaapo haluekema: hone na wiki ya kone halo
ekita: a:pa:la:me la:la: pita: ota: lapeke na ya:la:me.

²² Dia:me. Kutupiki hau pea:peke na ya:la:pate
pa mo lokena: tunaala: honkopu na hake ale
manuta: dia:ya:ka:na:ta: kota: nika: loke manuta:
epeke tupa: na haloma:me.

²³ Kutupa lokena: tunaala: mandane ale manuta:
pa ale manue aloma:pate pa koto alemanu kone
pa epeke tupa: handeteke haloma:me. Kutupa
lokena: tunaala: mandane au na la:la: alemanu
pa:ta:ta: hone wopu wia kesema: handeteke
haloma:me.

²⁴ Pate mandane au la:la: ale manuta: hande-
teke haluekema: hone wopu na u haloma:me.
Koda:ma:ta: mo lokena: mandane alemanu tu-
naaso hata:ta: mo pa ale manuta: ipikana:ma: ota:
ana:na: haena: laa pa:la:me.

²⁵ Koto pa:la: ekina: mo hande loketa: pa yoka
yoka pea na hake mo hande tunaala: alemanu
paeyao:ma:ta: ika: kone handeteke ha alualu
puemena:yeke pa:la:me.

²⁶ Koto ekina: mo lokena: tunaala: ale homekema: tanda mia:ka:na:ta: kota: mo tunaala: mandane alemanu paeyaoma: make mandakena: tandama: homilimikie. Kutupa ma:nda:ma: mo lokena: tunaala: ale homeke a:nda:na: biki yeiya: lea:ka:na:ta: kota: mo lokena: tunaala: mandane alemanu paeyaoma:ta: mandakena: ta:na:ma: homilimikie.

²⁷ Koto ekina: iki paeyaota: Ketisona: loke kone hata: hande tunaala: alemanu homeke homeke lo halememe.

²⁸ Kutupa Koda:ma:ta: mo siosina: mea haena: la:la: wanda:hali dupa. Titina: amba:lata: aposolo haliwekie. Koto hoki naneta: Koda:na: pi la: mea halo haleme tapakee. Koto hoki naneta: mo Koda:na: pimanu epeke walo haleme tapake mea haena: la:la:me. Koto hoki naneta: mo na handeke haumanu puluekema: wele peaaseme haliweki make pa ika: hoki naneta: yeni tandelaaseme haliweki make mo tamba: mineleme haliweki make mandane mandane e pokaena: handeteke haleme haliweki make pi ta:ta: ta:ta: aleme haliweki make Koda:ma: paeyao mea haena: la:la:me.

²⁹ Paeyaota: aposolo haliweki haloma:pe. O paeyaota: pi la: mea halo haloma: haliweki haloma:pe. Paeyaota: pi wala:la: haliweki haloma:pe. Paeyaoma:ta: na handeke wele peaasoma: haliweki haloma:pe. Koto tupa: dia:me.

³⁰ Paeyaoma:ta: yeni tandelaasoma: haliweki haloma:pe. Paeyaoma:ta: mo ta:ta: ta:ta:piki pi aloma:pe. O paeyaoma:ta: mo pimanu la:ka:loloma: haliweki haloma:pe.

³¹ Koto ekina:ta: ikana:ma: mo Koda:na: ota: tumiki pa kita:la: ekimanu muluekema: hone wotu

u hapa:peke.

Kotoeki pea:pa:peke laa loa:pate pa hau
ma:nda:ta: ota: titina: epekeeki kone iki pa:ta:
walo pulu pa:la:me.

13

Pukima: homa:la:eki

¹ Da ta:ta: ta:ta: pimanu make mo enisolo titina:
pi make alo hali hata:ta: pukima: homa:la: hau na
pitolo hata: la:tiki pu haowa:ka:na:ta: kota: yaka
pi aloeki manuta: mo beto pa lita:la: ekima: han-
dekeeki o pa ti ka:ka:pa: ka:ka:pa: laasa: ekima:
handekeeki kone alome.

² Ima:ta: mo Koda:na: pi la: mea hala:la: hauta:
wotu handolo hata: pa mo Koda:ma: a:mbao
ula: ekimanu make handa: witolo hata: mo hau
paeyaona: pea:peke ekimanu make handaata:
kutupa ya Koda: pa:ta: hone tulaaso ekima:ta:
mo potemanu kone pendilaapeke ya:la: hali
hata: kone pa pukima: homa:la: hau na piki
haowa:ka:na:ta: kota: Ita: pa alema: handeke hali
halueke.

³ Yaka wia halo alemanu paeyao ma:nda:
ma:nda: pa:ta: hale hale pea make kutupa ya loke
kone mo ti ulekema: yankena: halo:ka:na:ta: kota:
pukima: homa:la: hau na piki pua:ka:na:ta: kota:
koto haumanu pitolo ekima: I na epeaasa:me.

⁴ Pukima: homa:la: hau pu hala: somema:ta:
kima: na homeke pa wotu handeteke hata: make
paeyao pa:ta: a:ta:ma: homolo hata: pa tamba:
mu halieke. Pukima: homa:la: hau pu hala:
somema:ta: wamili na piki ipika: hakoko na liki
handena: hau na pilieke.

⁵ Pukima: homa:la: hau pu hala: somema:ta: mo wanda:hali ka:nda: peaasa: popeke na piki haumanu na pu make I homekee laa hone na wiki pa mo ka:la:ta: pita:la: hau make na pilieke. Pukima: homa:la: hau pu hala: somema:ta: mo wanda:hali manuma: ipiki pa:ta: hoke hau peleme ekimanu yata: puluekema: hone na u halieke.

⁶ Ipikita: hoke haumanu pita:la: ekina: ta:na:ma: na homiliepate pa mo ota: haumanu pita:la: ekina: ta:na:ma: homilieke.

⁷ Pukima: homa:la: hau pu hala: somema:ta: soka:la:ma: na homilieke. Dia:me. Ipika: hone tulao hao haasa:eki make hone ti lao haasa:eki make kutupa ipika: kima: na homeke Koda: pa:ta: yu wia haasa:eki make kutupiki haumanu pea:tiki pu haluekema:ta: ana:na: honkopu hao halieke.

⁸ Pukima: homa:la: hauta: ota: na paelieke. Mo wanda:hali pa:ta: Koda:na: pi la: mea hala:la: hauta: wetepena: paelieke. Kutupa da ta:ta: ta:ta: pi ala:eki make wetepena:ta: paelieke. Kutupa mo pita:la:eki manuna: handa:la: hau make wetepena: paelieke.

⁹ Do ekina: yeke loa:me. Mo pita:la:eki manuna: handoloma:eki make Koda:na: pi la: mea haloloma:eki make ameta: hosikima: pitoloma:pate

¹⁰ pa wetepe hande ana: pulu pa:la: ota: hau tieke epea:ka:na:ta: kota: ame do hosikima: pitoloma: ekita: paelieke.

¹¹ Ita: wekisiki haowa: dina:ta: yaka pi loa: ekimanu make puki yoka mea pomua: ekimanu make yaka hone ua: ekimanu make wekima: pita:la:eki kone pua:pate ameta: hali hata:

hande wekima: pita:la: hau manuta: amba:
mina:pa:laowa:me.

¹² Nikana:ma: ame do hata: handoloma:eki
manuta: pa mo ankupiki suata:na: pa:ta: handeke
nono pitoloma:me. Kutu pitoloma:pate wetepe
nina:ta: ota: leke popeleke wopu handa: alualu
pulumeke. Ameta: hosikima: handolopate wetepe
nina:ta: Koda:ma: I wopu handa:la: tupa: kone Ima:
make hau paeyao ota: handulueke.

¹³ Kutu pulu pa:la: nate manu epena: yu wia
hata: ame do hande hau tepota: pa pu hapeke
ya:la:me. Dupa. Hone tulaasa:eki make ta:na:ma:
homa Koda: pa:ta: handeteke hala:eki make
pukima: homa:la:eki make do hau tepota: pa pu
hapeke ya:la:pate ota: titina: tumiki hau homeketa:
pukima: homa:la:ekie.

14

Mo Holi Sipitidima: kita:la: ale manuna: mandane pimanu

¹ Koto ekina: pukima: homa:la: hau puluekema:
honkopu hao hapa:peke. Kutupa mo Holi
Sipitidima: kita:la: ekimanu muluekema: hone
wotu wia:peke ya:la:pate hande pa mo kita:la:eki
homeke ma:nda:ta: Koda:na: pi la: mea haloemena:
muluekema: hone amba:la wia:pa:peke.

² Mo da ta:ta:na: pi ala: halima:ta: haliweki
pa:ta: na ala:pate pa Koda: pa:ta: kone ala:me.
Ma:nda:ma: ipika: pi na opita:la: ekina: yeke
loa:me. Hande Sipitidina: welema: peaaso haena:
ala:pate mo a:mbao ula: pimanu ala:me.

³ Kutu pa:la:pate Koda:na: pi la: mea hala:la:
halima:ta: haliweki pa:ta: la hala:la:me. Kutupa

ipikana:ma: pi la: mea halea:ka:na:ta: kota: mo wanda:hali tamba: mina:la: pi make ika: puki epeaasa: pi make epekeeki pina: sutiaasa: pi make ala:me.

⁴ Hande ta:ta: ta:ta: piki pi ala: halima:ta: ipiki kone tamba: mina:la:pate hande Koda:na: pi la: mea hala:la: halima:ta: siosi wanda:hali paeyao tamba: mina:la:me.

⁵ Iki paeyaoma: ta:ta: ta:ta: piki pi ala:eki pimika:na:ta: ta:na:ma: homolo polopate iki paeyaoma: Koda:na: pi la: mea hala:la:eki pimika:na:ta: kota: ta:na:ma: wopu homulueke. Hali ma:nda:ma: iki ame^{le} mo da ta:ta: ta:ta: piki pi lea:ka:na:ta: kota: koto pima:ta: mo siosi wanda:hali tamba: mina:lena: pa hali ma:nda:ma: mo somena: pi na la:ka:lea:ka:na:ta: kota: koto someta: mo siosi epeaasa: hali na haliepate pa mo Koda:na: pi la: mea hala:la: halima: pita:la: ekita: mo tamba: mina:la: hau tieke yelieke.

⁶ Koto ekina: kametitio. Ita: iki pa:ta: a:pa mo da ta:ta: ta:ta: piki pimanu kone loa:ka:na:ta: ikita: ekipa tamba: muluepe. Dia:me. Iki na tamba: mulueke. Koda:ma: I pa:ta: la kita:la:eki ma:nda: make handoloeki mandane ekimanu make iki pa:ta: Koda:na: pi la: mea kulu poloeki ma:nda: make pi walo poloeki ma:nda: make kutupiki pi-manu laa iki pa:ta: loa:ka:na:ta: ana: pilieke.

⁷ Hande tuli kanake soke yaapota: pa ale yaapo ya:la:pate epeke tupu: na lia:ka:na:ta: e ala: ekita: wotu na opulumeke.

⁸ Kutupa hande bukanake lita:la: halima: anekema: na lia:ka:na:ta: kota: mo haliweki a:nda: puluekema: epi amedama: tikitiki yao halimipe.

⁹ Koto tupā: kone ikana:ma: make mo da ta:ta: ta:ta: pimanu alo hata: Koda:na: pi walemeka:na:ta: kota: ma:nda:ma: koto pi na opitolo hata: teketa: ekipa handa: wiliepe. Ika: aleme pita: pa alupilieke.

¹⁰ Do kenke paeyao pa:ta: da ta:ta: ta:ta: piki pimanu alemepate koto pi paeyao homeke ma:nda:ta: pa hameke na alememe. Pi paeyaota: teke ula:me.

¹¹ Kutu pa:la:pate hande pi ala: halina: pita: Ima: na opua:ka:na:ta: kota: Ima: ipikita: da ma:nda: nane hao a:pa hala: halie hone ulueke. Kutupa ipikana:ma: make Ita: da ma:nda: nane hao a:pa halo halie hone wilieke.

¹² Koto ekina: ikana:ma: mo Sipitidima: kita:la: ekimanu muluekema: hone wopu peleme ekina:yeke kota: mo hande siosi wanda:hali daena: lapeke ekimanu ota: titina: epeke tupā: mea puluekema: honkopu hao hapa:peke.

¹³ Koto ekina: mo da ta:ta: ta:ta: pi lapeke ya:la: somema:ta: mo Sipitidima: kita:la: pi la:ka:lapeke ya:la: hau make muluekema: yeni pea:peke ya:la:me.

¹⁴ Do ekina:yeke loa:me. Ima: mo da ta:ta: piki pima: yeni pua:ka:na:ta: kota: yaka temokoma: kone yeni pitolopate yaka honema: na pitolome.

¹⁵ Koto ekina: Ima:ta: eki haumanu pulua:pe. Yaka temokoma: yeni pulu polopate pa yaka honema: make yeni pulueke. Emelita: yaka temokoma: lolo polopate pa yaka honema: make lolueke.

¹⁶ Neketa: pa naka: temoko homekema: da ta:ta: piki pima: Koda: pa:ta: keiyae pi laa yeni pika:na:ta:

kota: mo iki ame_{le} pila: hali ma:nda:ma: hande da ta:ta: piki pi ale ekita: na opiki hata:ta: Koda: pa:ta: Aowe. Kutu pina:e laa ekipa opua lena:pe.

¹⁷ Neketa: Koda: pa:ta: keiyae pi alepateta: mo halita: na tamba: mineleme.

¹⁸ Do hande da ta:ta: ta:ta: pi ala: hauta: Ima: alo ekima:ta: iki paeyao ankulao halo ekina: Koda: pa:ta: keiyae pi alome.

¹⁹ Pate hande siosi wanda:hali mombeleme ekina: hata: mo wanda:hali pa:ta: pi waluekema: mo iki opua:peke ya:la: pi doka:tiki yunki hata:manu homeke loluekema: waleke wia:ka:na:ta: kota: mo da ta:ta: ta:ta: pima: ota: hokulupeke 10 daoseni pimanu waluekema: hone na wiki kiaalueke.

²⁰ Kametitio. Ikana:ma: wekisunuma: witeleme hone leke wia na hapa:peke. Hoke hau pita:la: ekina:ta: wekisunu leke hapeke ya:la:pate pa ika: hone witeleme ekina:ta: keileke wanda:hali hata: witeleme hone leke wia:pa:peke.

²¹ Mo Baibolo bukana: wape pa:la:eki ma:nda:ta: dupa

Tekehaima: alota: Ima: mo mandane da ma:nda: pi leke haliwekima: aleme ekima: make mo da ma:nda: nane hao epeleme wanda:hali pa:ta: yama: do wanda:hali pa:ta: pi loluepate pa kutupiki hau kone pua:ka:na:ta: yaka pi pa na opilimikie laa wape pa:la:me.

²² Koto ekina: mo Sipitidima: kita:la: da ta:ta: ta:ta: pi ala: ekita: mo pi mineleme wanda:halina:eki dia:me. Pate Koda:ma: mo pi na miki wanda:hali patehau pina: ka:la:me. Kutu pa:la:pate hande Koda:na: pi la: mea hala:la: ekita: kota: Koda:ma:

tombo ula: ekita: pi na miki wanda:halima:
opina:yeke na kiki pi mineleme wanda:halima:
opina:yeke ka:la:me.

²³ Koto ekina: mo siosi wanda:hali paeyaoma:
mombela pita: paeyaoma: da ta:ta: ta:ta: pimanu
lemeka:na:ta: kota: mandane pa a:pa haleme
wanda:hali o pi na miki wanda:hali make honda:
pamba mo pi manuta: opitolo hata: ikana:ma: Do
wanda:halita: keaaso alememe laa lelimikie.

²⁴ Koto lolo pelemepate mo siosi wanda:hali
paeyaoma: Koda:na: pi la: mea halelemeeki
pimika:na:ta: kota: pa a:pa pila: hali ma:nda:ma:
o pi na miki hali ma:nda:ma: honda: pamba pita:
kutupiki pi opitolo hata: ipika: hoke hau pa:la:
ekina: hone wilieke. Kutupa mo la: mea hala:la:
pi opitolo hata: ipika: hala: ekita: epekeeki make
hokeeki make hone wilieke.

²⁵ Koto ekina: ipika: a:mbao ula: honemanu
peneme yaeyeke handaata: ipikana:ma:
panda:puniao Koda: pa:ta: yeni pitolo hata: Ota:
alememe. Koda:ta: iki ame^{le} do pa:ta: hala:me laa
lelieke.

*Siosi mombelemeeki pa:ta: tiki tiki yao pulu
pea:pekeeki*

²⁶ Ya kametitio. Eki haumanu pea:peke ya:la:pe.
Koda: pa:ta: yeni puluekema: mombelemeeka:na:ta:
kota: hali homekema: emeli lelieke. Kutupa hali
ma:nda:ma: pi walelieke. Kutupa hali ma:nda:ma:
Koda:ma: ipiki pa:ta: la hala:la:eki iki pa:ta: la
kylieke. Kutupa hali ma:nda:ma: da ta:ta: ta:ta:
pi laa leliepate hali ma:nda:ma: koto ala: pi leke-
lieke. Kutu pea:peke ya:la:pate mo hau paeyaoma:

mo siosi wanda:hali epeaaluekema: pimika:na:ta:
epelieke.

²⁷ Mandane haliwekima: da ta:ta: ta:ta: pi
loluekema: hone pimika:na:ta: kota: hali yaapo
tepoma: homeke lemekana:na:ta: ana: pilieke.
Ikana:ma: mandake dina: na lelimikie. Kutupa
ika: aleme pita: ma:nda:ma: la:ka:len: ota: lapeke
ya:la:me.

²⁸ Kutu pea:peke ya:la:pate mo pi la:ka:la:la: hali
na haya:ka:na:ta: kota: mo momba:la pila: pa:ta:
ma:nda:ma: da ta:ta: ta:ta: piki pima: pi ma:nda:
na lelieke. Ipi kana:ma: ipika: honema: kone Koda:
pa:ta: homeke pi lelieke.

²⁹ Koda:ma: hala:la:eki mineleme hali yaapo
tepoma:ta: ika: mineleme pimanu iki pa:ta:
la kia:peke ya:la:me. Kutupa opiteleme
wanda:halima: ika: alemeeki opua honema: mo
ota:eki weilimikie.

³⁰ Kutupa mo momba:la pila: tukiki pa:ta: pila:
hali homekema: Koda:ma: mo la hala:la: pi ma:nda:
ipika pa:ta: ai koto kone halea:ka:na:ta: kota: mo
hande tiao pi wala:la: halima: lo naena: loa:me.

³¹ Siosi wanda:halima: opua minolo hata:
hone wopu wia honkopu hao haena:yeke iki
paeyaoma: ta:ta: ta:ta: lo Koda:ma: la kita:la:
pimanu wanda:hali pa:ta: wala:peke ya:la:me.

³² Koda:na: pi la: mea haleleme haliwekima:ta:
koto iki pa:ta: ka:la: hauta: pa ika: temokomanu
handeteke hamena:e laa hone wia:peke ya:la:me.

³³ Do ekina:yeke loa:me. Nikita: meimei liao na
hake pa yopu sembepelao hamonoyeke Koda:ma:
niki wi la:la:me.

Mo hande siosi wanda:hali mombolo hata: pu

haleme tupa:

³⁴ wanda:wekima:ta: pi pi na leke pa pita:peke ya:la:me. Hande Lo Pi manuma: wala:la: tupa: wanda:wekima:ta: pi wala:peke na ya:la: ekina: ikita: homu pea hao hapa:peke.

³⁵ Wanda:wekima: pi wala:la: ekina: pa lota: pu-luekema: hone pia:ka:na:ta: kota: ika: da pa:ta: pita: kone ika: halikititi pa:ta: lota: pea:peke aleo. Siosi wanda:hali paeyao momba:la pitina: wanda:ma: pi wala:la: ekita: ti na pilieke.

³⁶ Kutaata: Koda:na: pita: iki pa:ta: kini pea opolo epeekepe o iki pa:ta: homeke a:pa:la:pe.

³⁷ Hali ma:nda:ma:ta: Ita: Koda:na: pi walolo hali hata: mo Holi Sipitidima: kita:la:eki ma:nda: make amba: molome hone wia:ka:na:ta: kota: koto somema:ta: do Ima: iki pa:ta: wape polo ekita: mo Tekehalima: dupa:pe laa la:la: ekie laa hone wina: loa:me.

³⁸ Kutu pea:peke ya:la:pate koto some epima: do alo ekimanu na opia:ka:na:ta: kota: ikana:ma: make mo halina: pi na opua:pa:peke.

³⁹ Koto ekina: ya kametitio. Ikana:ma: ota: Koda:na: pi walukekema: honkopu hao hata: kone pa mo da ta:ta: ta:ta: pimanu ala: ekita: ikana:ma: sa:sa: na pea:pa:peke.

⁴⁰ Kutupa ika: pitelemeeki paeyao: tiki tiki yao hata: epeke tupa: pea:pa:peke.

15

Yesu paa tiaeyekeeki

¹ Ya kametitio. Ame Ima: iki pa:ta: waloa: Pi Seliapota: ika: hone u tiaaluekema: alome. Koto

pima:ta: ikana:ma: meata: hone tulao honkopu hao hamina: iki mea da:taala:me.

² Hande Pi Seliapota: mo Ima: iki pa:ta: waloa: pi kone loa:me. Ikana:ma: honkopu hao wopu miniki haemeka:na:ta: kota: koto pima: iki homaapa:na: pa:ta:la: milieke. Kota: a:nda: dia:ya:ka:na:ta: pi pa hameke opimika:ta:me.

³ Mo hande pi teke tieketa: Ima: mua: pi kone iki pa:ta: la kua: ekita: dupae. Ketisota: nika: hoke hauna: homeekeme. Koto mo Baibolo bukana: wape pa:la: tupa: loa:me.

⁴ Kutupa ipiki toko toopi ka:ka:na: pa:ta: lapa: pimikipate hoto tepona: Koda:ma: ipikita: paa mea tiaeyekeme. Kutu pieke ekimanu make mo Bai-bolo bukana: wape pa:la: tupa: piekeme.

⁵ Kutupa ipikana:ma: Pida pa:ta: pua ipika: loke peneme yao walaata: mo hande 12 aposolo hali-weki pa:ta: make pua waleekeme.

⁶ Kutupa wetepena: mo mandake pa:ta: momba:la haleme nika: kametiti 500manu pa:ta: ipiki pua waleekeme. Mo hande haliwekiti: mandane ekita: homemekepate mandane haliweki woputa: pa hao halememe.

⁷ Kutupa koto hoki naneta: ipikita: Dia:mesi pa:ta: pua walaata: mo aposolo haliweki paeyao pa:ta: make paa pua waleekeme.

⁸ Ota: wetepe naneta: ipikita: I pa:ta: kone a:pa walea:me. Ita: hande mu hoeyaasa: weki leke hano kone a:pa walea:me.

⁹ Mo aposolo haliweki ame^{le} hata: Ita: ota: hosiki halisiki halome. Koto biki muluekema: epeke hali na haowa:me. Ima:ta: Koda:na: siosi wanda:hali pa:ta: tanda tieke haloa: ekina: loa:me.

10 Kutu pua:pate ame pa I do halo ekita: Koda:ma: ipika: pa hameke a:ta:ma: homa:la: ekima: peaala:me. Kutupa koto ipikana:ma: I pa:ta: pa hameke a:ta:ma: homa:la: ekima:ta: wele na piki paekie laa pi lapeke na ya:la:me. Dia:me. Ima:ta: honkopu hao ipika: e pokaaso hata: mo hande aposolo haliweki paeyao kone wetepaowa:me. Kutu pua:pate Ima: ya kone na pua:me. Koda:na: pa a:ta:ma: homa:la: ekima: I pa:ta: pita: peaeya:me.

11 Koto ekina: Ima: pua:ekipe o mo aposolo haliwekima: pimiekipe pa mata:la:pate do walolo ekita: niki paeyaoma: waloloma: ekita: homeke kone kutupa ikana:ma: opuata: hone tulaale-meme.

Niki paa tiaalo poloma:eki

12 Koto ekina: Ketisota: homeekepate Koda:ma: paa mea tiaeyekeeki walo haloma: ekina: iki pa:ta: haleme mandane haliwekima:ta: Mo amba: home-meke wanda:halita: paa mea tiaapeke na ya:la:me la aleme ekita: ekipeke alemepe.

13 Koto aleme ekita: ota: pi lemeka:na: yoluta: Koda:ma: make Ketiso na mea tiaalo pia:me.

14 Kutupa make Ketisota: na mea tiaeya:ka:na: yoluta: nikana:ma: pi ma:nda: wala:peke na yolo pia:me. Kutupa ikana:ma: make ma:nda: pa:ta: hone tulaapeke na yolo pia:me.

15 Kutupa niki make Koda:ma: Ketiso paa mea tiaeyekeeki walomeke handaata: yayapiki pi aloma: haliweki halo puma:me. Do ekina:yeke loa:me. Koda:ma: homemeke wanda:hali paa na mea tiaeya:ka:na:ta: kota: Ketiso make na mea tiaalo pia:me.

¹⁶ Amba: homemeke wanda:halita: Koda:ma: paa na mea tiaeya:ka:na:ta: kota: Ketiso make Koda:ma: paa na mea tiaalo pia:me.

¹⁷ Kutupa Ketiso paa na mea tiaeya:ka:na: yoluta: ika: hone tulaaleme ekita: pa aleme handolo pia:me. Kutupa ika: hoke haumanu make paa ulu pia:me.

¹⁸ Kutupa Ketiso pa:ta: hone tulao hao home-meke wanda:halit make ota: alu pulu pimime.

¹⁹ Nika: Ketiso pa:ta: hone tulao hata: handeteke haloma: ekita: do kenkena: haloma:eki homeke yoluta: kota: mo a:ta:ma: homeleme wanda:halima:ta: niki pa:ta: amba:la a:ta:ma: homa:peke aleo.

²⁰ Kutu pulu pia:pate kotoeki dia:me. Ota:eki dupae. Ketisota: homeekepate Koda:ma: paa mea tiaeyekeme. Puki napake ne tupu: Ketisota: amba: titina: mea tiaeyeke halie.

²¹ Homa:la: ekita: hali homeke pa:ta: epeeke tupu: kota: homaa paa tiaalo poloma:eki make hali homeke pa:ta: epeekeme.

²² Kota: mo A:da:ma:na: tapake wanda:halit paeyaota: homeleme tupu: pa mo Ketisona: tapake wanda:halita: Koda:ma: paa mea tiaalieke.

²³ Kutu piliepate pa Koda:ma: lelie natena: kone paa tiaalieke. Dupae. Hande puki napake ne tupu: Ketiso titina:e. Kutupa wetepena: mo Ketisona: ipilie natena:ta: ipika: wanda:hali mea tiaalieke.

²⁴ Kutu pilie dina:ta: mo paeyalo pa:la:eki pilieke. Ketisoma:ta: mo handeteke haleme hali-weki paeyao: piteleme ekimanu make mo you haliweki paeyao: piteleme ekimanu make wele piteleme ekimanu paeyao make ipikana:ma:

paeyao bepolaota: hande Kilu Tumbuao Hala:
ekita: ipika: Ateke Koda: pa:ta: mea halieke.

²⁵ Do ekina:yeke loa:me. Ipika: a:nda: tunkuliki
haliweki paeyao kone ana:na: lu tombuao
haluekema:ta: Ketisota: ota: you hali hapeke
ya:la:me.

²⁶ Kutupata: ipika: a:nda: tunkuliki alemanu
lu paeyaaso hata:ta: mo ota: homa:la:eki kone
ipikana:ma: bepolaaso hata: paeyaalieke.

²⁷ Kota: mo Baibolo bukana: wape pa:la: ekita:
dupa. Ala:ta: ala:ta: paeyao ipika: anke oto pa:ta:
Koda:ma: mea wiaala:me laa wape pa:la:me. Do
Koda:ma: ala:ta: ala:ta: paeyao Ketisona: anke oto
pa:ta: mea wiaala:me la:la: ekita: pa Koda: kone
Ketisona: anke oto pa:ta: wiala: ekina: na la:la:me
hone witoloma:me.

²⁸ Dia:me. Ala:ta: ala:ta: paeyao Ketisoma: kilu
tombuao hata:ta: ipikana:ma: kone Eiyeke hata:
mo ipika: anke oto pa:ta: ala:ta: ala:ta: paeyao mea
wiaeyeke Koda: pa:ta: ipiki kone oto pa:ta: halieke.
Kutu pia:ka:na:ta: kota: Koda:ma:ta: ota: paeyao
tapao manda hata: ota: kilu tombuao halieke.

²⁹ Pate Paa na tiaalumekee lemeka:na:ta:
kota: mandane wanda:halima:ta: mo amba:
homemeke wanda:hali pa:ta: hone witolo hata:
bapitaisi piteleme hauta: eki puluekema: koto
hau pitelemepe. Amba: homemeke wanda:hali
paa mea tiaapeke na ya:ka:na:ta: kota: mo
wanda:halima:ta: amba: homemeke wanda:hali
pa:ta: hone witolo hata: ekipeke bapitaisi hau
pitelemepe.

³⁰ Kutupa niki make pa ekipeke nika: loke ota:
hoeyaalo pa:la: alemanu pa:ta: hao haloma:pe.

³¹ Ya kametitio. Homa:la: ekita: nate paeyao I pa:ta: a:pa:peke ya:la:me. Dota: pa yapa:piki pi alope. Dia:me. Nika: Tekehali Yesu Ketiso pa:ta: ta:ma:ni pea haloma: ekina: Ima: ika: pi laaso hata: pitolo tupa: do alo pi make ota:ekie alome.

³² Ima: do Epesese da pa:ta: hata: mandane sayalemanu pa:ta: a:nda: piki nono pua: ekima:ta: kota: koto pua: ekima:ta: I ekipa tamba: miliepe. Pate amba: homemeke wanda:hali paa mea tiaapeke na yea:ka:na:ta: kota: mo

Belia tuneke homolo poloma: ekina:ta: kota: ame ne ikali naa keamana: pipe laa
lo haleme ekina: niki make lapeke ya:la:me.

³³ Makeaasa:eki na opua:pa:peke. Hoke wanda:hali amele pomuma:ka:na:ta: kota: nika: epeke hau pitoloma:eki hoeyaapeke ya:la:me.

³⁴ Ika: hoke hau piteleme ekimanu mina:pa:lao ika: hone tiki tiki yao epeke tupa: paa hapa:peke. Iki pa:ta: haleme mandane wanda:hali manuma:ta: Koda:na: hau na handelememe. Do alo ekina:ta: yaala:ma: homaamina: alome.

Nika: paa tiaalo poloma: loke

³⁵ Hali ma:nda:ma: dupa lota: pilieke. Homa:la: wanda:halina: paa mea tiaake hauta: ekipape o pa ekipiki loke halimipe laa lota: pilieke.

³⁶ Neketa: hone na wiki someo. Wae ale homeke kenkena: pa nokepea:ka:na:ta: kota: aeyeke homaata: paa opilieke.

³⁷ Kutupa kenkena: noka:pele aleta: pa wae alesiki noka:pilipikie. Palaowa wae alesiki o wae alesiki ma:nda:pe mata:la:pate hande opolo pa:la: ekita: na noka:peleme.

38 Hande wae ale sikit:a: opolo pa:la: ekita:
Koda:ma: ipika: hone pa:la: ekina: peaasa:me. Mo
wae ale ta:ta: ta:ta: pikieki manuna: opolo pa:la:eki
make ta:ta: ta:ta: peaasa:me.

39 Kutupa do kenkena: da:ta hala:eki
manuna: loke mindikita: homeke tup:a: dia:me.
Wanda:halina:eki ta:ta: pa:la:me. Kutupa ma:na:
yeti ba ta:peli manuna:eki ta:ta: ta:ta: pa:la:me.

40 Kutupa ya nane alemanu make kenke nane
alemanu make halememe. Oli ya nane ale ma-
nuna: seliapo piki au la:la: ekimanu ta:ta: pa:la:me.
Kutupa kenke nane ale manuna: seliapo piki au
la:la: ekimanu make ta:ta: pa:la:me.

41 Oli nateta: ipika: au la:la:eki ta:ta: pa:la:me.
Kutupa oli sumba:na:eki make oli hombulanka:
manuna:eki make ta:ta: pa:la:me. Kutupa make oli
hombulanka: manuna: au lelemeeki make ta:ta:
ta:ta: pa:la:me.

42 Kutupa mo hande homemeke wanda:hali
paa mea tiaeya:ka:na:ta: kota: koto tup:a: kone
halumeke. Hali toko hoitolo haena: homa:la: ale
ula:me. Paa mea tiaeya:ka:na:ta: homa:peke na
ya:la:eki halieke.

43 Hoitolo haena:ta: pa hoke alema: handaata:
honkopu na hao wita:la:pate kone paa mea
tiaeya:ka:na:ta: epekeeki hata: honkopu hao
halieke.

44 Hoitolo haena:ta: kenke loke homeke
ya:la:pate paa mea tiaeya:ka:na:ta: pa epeke
temokona:eki halieke. Do kenkena: loke mindiki
hala: tup:a: kota: pa mo epeke epeke temokona:eki
make ota: halieke.

45 Mo Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: dupa.
Amba: titina: hali A:da:ma:ta: wepia da:ta haena:

leeke halie wape pa:la:pate pa mo wetepe nane
A:da:ma:ta: mo deto haena: la:la: Temokoe.

⁴⁶ Epeke temokona:eki amba:la haena: la:la: eki dia:me. Do kenke loke amba:la haena: laata: mo epeke temokona: ekita: wetepena:e.

⁴⁷ Titina: A:da:ma:ta: kenke dokoloma: wepia haena: leeke halie. Namba 2 A:da:ma:ta: hepeni nane hao epeeke halie.

⁴⁸ Do kenkena: wanda:halita: hande kenkena: wepia haena: leeke halima: handelememe. Kutupa mo hepeni nane halo peleme wanda:halita: hande hepeni nane hao epeeke halima: handoloma:me.

⁴⁹ Ameta: nikana:ma: hande kenkema: wepia haena: leeke halima: handoloma: tupa: kota: wete-pena: mo hepeni nane hao epeeke halima: handu-lumeke.

⁵⁰ Kametitio. Do ekina: alome. Loke mindiki wema: wa:pa:la: ekita: Koda:na: Kilu Tombuaao Hala:eki pa:ta: pua hapeke na ya:la:me. Kutupa homa:peke ya:la: ekita: deto hala:eki mea:peke na ya:la:me.

⁵¹ Do la kitoloma: a:mbaasa: pita: opua:pe. Niki paeyao ota: na homolo poloma:pate pa mo paeyaaso haena: la:la: ekina: bu kanake litolo haya:ka:na:ta: kota:

⁵² nikita: leke handu handu pita:la: tupa: kuta kone wonu pila halumeke. Hande bu kanake lia:ka:na:ta: kota: homemeke wanda:halita: mea tiao paa na homolo peleme wanda:hali halimikie. Kutupa niki paeyao wonu pila halumeke.

⁵³ Do alu pea:peke loketa: topo pitolo hata: pa mo hao hala: ekima: yamilieke. Kutupa do homo hala:

ekita: topo pitolo hata: pa mo deto hala: ekima: yamilieke.

⁵⁴ Koto ekina: mo alu pea:peke ekita: pa mo hao hala: ekima: yamia:ka:na:ta: kutupa mo homo hala: ekita: pa mo deto hala: ekima: yamia:ka:na:ta: kota: hande Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: ota: yaalieke. Dupa.

Homo hala: ekita: ota: hoeya: la:pa pa:la:me.
Koda:na: bepolaasa: ekita: ota: bepola:pa pa:la:me.

⁵⁵ Homa:la:ekio. Naka: wanda:hali pa homao bepolaalo pa:la: ekita: handope.

Homa:la:ekio. Naka: tanda peao homaaluekema:
wele peaasa: ekita: handope
laa wape pa:la:me.

⁵⁶ Homa:la: ekima:ta: ipika: tanda peao homaaluekema: wele peaasa: ekita: hoke hau pita:la:eki pa:ta: yama: mu hala:me. Kutupa hoke hau pita:la: ekima:ta: ipika: wele peaasa: ekita: mo hande Lo Pimanu pa:ta: yama: mu hala:me.

⁵⁷ Kutu pita:la:pate nikana:ma: Koda: pa:ta: keiyae pi lomana:e. Ipkana:ma: mo Tekehali Yesu Ketiso pa:ta: yama: mo tombuao bepolaeyekeeki niki pa:ta: ku hala:me.

⁵⁸ Koto ekina: ota: ya kametonuo. Daola hata: taka:lao hapa:peke. Tekehalina: e pokaaseme ekita: nate wotu pokaatiki pu hapa:peke. Pa ekipeke mo Tekehalina: e pokaaseme ekita: ota: homekesiki kone na alufea:peke ya:leke handa loa:me.

16

Ketiso tapakemanu tamba: mina:la: mani

¹ Ikana:ma: mo mandane Diutuseleme haleme Koda:na: wanda:hali tamba: muluekema: mani amu pulu peleme ekita: Ima: mo Ka:leisia kenke nane haleme siosimanu pa:ta: Dupa:pe laa loa:tupa: ikana:ma: make pea:pa:peke.

² Sande paeyaona: iki paeyaona: homeke homeke lo amba: pulana: melemeeki dimina handaata: ana:na: putupa pa mandaneeki ika:da pa:ta: wia:tiki pu hapa:peke. Koto ekina:wetepena: I epoa:ka:na:ta: ikana:ma: mani weiyaama:na: yeke loa:me.

³ I opolo epoa:ka:na:ta: mo ikana:ma: tiki tiki yao wimi manita: mo talopu mea haena: leleme haliewekima:ta: Diutuseleme nane mea puaena:yeke Ima: pasemanu wape pea halaata: tapaalueke.

⁴ I make polueke hone ua:ka:na:ta: kota: niki mandakena: polumeke.

Poloma: wetepena: pulu piekeeki

⁵ Ima: Ma:sedonia nanema: laala: puata: iki haleme alena: opolo ipulueke. Ma:sedonia nane amba:la pua:peke ya:la:me loa:me.

⁶ Iki ame^{le} hosiki hao haluekema: hone witolopate pa mata:la:me. Mo kosa: ki paeyaona: haluma:pe. Kutupa wetepena: da ma:nda: nane poa:ka:na:ta: ikana:ma: pota: I tapaamina:e hone witolome.

⁷ Iki ame^{le} pa ta:ka:li hamana: hone na witolome. Tekehhalima: hone pia:ka:na:ta: kota: iki ame^{le} nate wopu haluekema: loa:me.

⁸ Kutu pulu polopateta: hande Pendikosi nate epena: do Epesese da pa:ta: handeteke halueke.

⁹ Do ekina:yeke loa:me. Do pa:ta:ta: pota: lomba:pa ula:me. Kutupa epeke e tieke

tieke pokaapeke ya:la:me. Kutu pulu polopate pa mo pota: sa:sə: pulu peleme haliweki wotu make halememe.

¹⁰ Timodi iki pa:ta: a:pa haya:ka:na:ta: ikana:ma: ipiki epeke tupu: handa: mea epeke tupu: handeteke hapa:peke. Ipi kana:ma: make Ima: pitolo tupu: mo Tekehalina: e pokaasa: ekina: loa:me.

¹¹ Kutupa hali homeke a:nda:ma: ipiki pa:ta: honditi hone na wia:pa:peke. Ikana:ma: ipiki I pa:ta: epena: alo hata: ta:na:ma: homolo hata: tapaapa:peke. Ipi kana:ma: mandane Ketiso yankekетити ame^{лe} do ane epena:yeke handeteke halome.

¹² Ima: nika: kame Apolosita: mo mandane kametiti ame^{лe} iki handolo pena:yeke hoto eleke eleke sutiaatiki pua:pate pa ipika: honema:ta: ame do kone a^и handolo pua:peke na ya:la:me. Wete-pena: nate ana: pia:ka:na:ta: iki handolo pelieke.

Paeyaaso pimanu

¹³ Ikana:ma: kokele pea hata: hone tulaaso hata: make da^ola hao hapa:peke. Kutupa puki hana: noka:pa hata: honkopu hao hapa:peke.

¹⁴ Koto ekina: ika: piteleme haumanu paeyaota: pukima: homolo hata: pu hapa:peke.

¹⁵ Some ma:nda: Sitepanisita: ipika: weki wanda: tonka:na: ikana:ma: handelememe. Koto tapaketa: mo Akaya Potobinisi nane hata:ta: ota: amba: titina: pi mea hata: pa Koda:na: wanda:halina: e pokaatiki pitelememe. Koto ekina: ya kametiti iki pa:ta: honke alo hata: dupa alome.

¹⁶ Ikana:ma: koto tapake make mo ika: mandake e pokaaseme wanda:hali make iki oto pa:ta: homu pea hao hapa:peke.

¹⁷ Mo tepo halita: Sitepanisi Potunatasi Akaikusi ikana:ma: I pa:ta: epeleme ekina: Ima:ta: ta:na:ma: homolome. Iki paeyaota: a:pa:peke na yea:pate do hali tepota: iki epolo pimi tupu: epelememe.

¹⁸ Koto haliwekima: iki ta:na: peaala: tupu: I make ta:na: peaasememe. Kutu piki haliweki manuta: ika: pi laapa:peke.

¹⁹ Mo Eisia Potobinisi nane haleme siosi manuma: iki pa:ta: mo keiyae pi la:niaasememe. Hande Akuila Pisila toolima: make ipilika: da pa:ta: mombolo haleme siosi ikana:ma: tonka:na: ika: keiyae pi make la:niaasememe.

²⁰ Do pa:ta: haloma: kametitima: make iki pa:ta: mo keiyae pi la:niaasememe. Mombelemeka:na:ta: kota: iki paeyaoma: ika: ika: kone hopula alu alu pea:pa:peke.

²¹ Yaka kikima: kone Ita: Poloma: iki pa:ta: keiyae pi la:niaasome laa do wape pea polome.

²² Tekehali pa:ta: pukima: na homeke pa kiaasa: hali epita: ota: hoeyaena:e. Nika: Tekehario. Epoe.

²³ Mo Tekehali Yesuna: pa a:ta:ma: homa tamba: mina:la: ekita: iki pa:ta: haena:e.

²⁴ Ima: Yesu Ketiso pa:ta: ta:ma:ni pea hata:ta: iki paeyao pa:ta: pukima: homolome.

**Sembeleke
The New Testament and Genesis in the Sembeleke
Language of Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Sembeleke
long Niugini**

Copyright © 1991 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Sembeleke

Translation by: Ken Macnaughtan

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-10-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 15 May 2025 from source files dated 15 May 2025

554aa30a-6453-5c3b-a9c6-7635bc987776